

# ten mandere

*heemkundige periodiek voor izegem en omgeving*





---

## Bestuur

Voorzitter	<b>Rafaël Verholle</b>	Heyestraat 21	Tel. (051) 30 12 42
Ondervoorzitter	<b>Roger Bekaert</b>	Sint-Crispijnstraat 37	Tel. (051) 30 34 99
Secretaris	<b>Robert Leroy</b>	Boomforeeststraat 51	Tel. (051) 30 10 56
Penningmeester	<b>Alberic Deprez</b>	Ommegangstraat 71/1	Tel. (051) 30 28 48
Archivaris	<b>André Demeurisse</b>	Baronielaan 45	Tel. (051) 30 22 04
Redactie	<b>Antoon Vandromme</b>	Blauwhuisstraat 54	Tel. (051) 30 31 35
Bestuursleden	<b>Luc Billiouw</b>	Ter Beemden 16	Tel. (051) 30 12 23
	<b>André Mistiaen</b>	Hondekensmolenstr. 18	Tel. (051) 30 36 69
	<b>Johan Noyez</b>	Kerkstraat 9	Tel. (051) 30 11 42
	<b>Freddy Seynaeve</b>	Elegastlaan 14	Tel. (051) 30 58 31
	<b>Hendrik Willaert</b>	Krommekeerstraat 3 8080 Ruiselede	Tel. (051) 68 82 45

---

## Hoe word ik lid?

Gewoon lid: 200 fr.  
Steunend lid: 300 fr.  
Erelid: 400 fr.

Ofwel door storting of  
overschrijving op  
rek. 712-0700260-03 van  
Heemkundige Kring  
„Ten Mandere”  
8700 Izegem

Ofwel betaalt u aan  
een van de leden van  
het Bestuur.

**Noot:** In geval van storting of overschrijving vergeet u niet de gewenste jaargang(en) te vermelden.

---

## Archief

Is ondergebracht in het stadhuis,  
Korenmarkt 9.

Is toegankelijk  
voor iedereen.

Toegang wordt  
verleend na aanvraag  
op het secretariaat,  
stadhuis, op 1e ver-  
dieping, bureau nr. 6,  
bij de heer  
André Demeurisse.

---

## Bibliotheek

Is ondergebracht in het stadhuis,  
Korenmarkt 9.

Is gratis toegankelijk  
voor **alle leden**  
van **Ten Mandere**.

De boeken kunnen  
gratis in bruikleen  
ontvangen worden.  
De aanvraag dient  
gericht tot de heer  
André Demeurisse,  
stadhuis, 1e  
verdieping,  
bureau nr. 6.

---



---

Alle oude geschriften,  
boeken, foto's, kaarten e.a. betreffende Izegem, Emelgem en Kachtem  
worden steeds met dank aanvaard bij alle leden van het Bestuur  
of op het stadhuis, 1e verdieping, bureau nr. 6.

---



## In dit nummer:

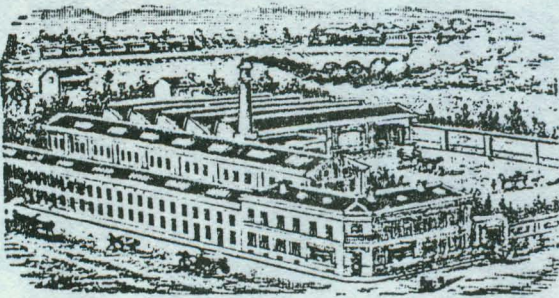
- 95 *Inhoud*
- 97 *Antoon Vandromme*  
**90 jaar "Drukkerij Strobbe"**
- 111 *Roger Colpaert*  
**De bolderssport in het Kristen Werkersverbond**
- 129 *Rika Wyffels*  
**De tijd van toen (1)**
- 143 *Antoon Vandromme*  
**Geschiedenis van "De Mandelkoor" (2)**
- 153 *Edgard Seynaeve*  
**Registre van politique ordonnantiën (4)**
- 164 *Antoon Vandromme*  
**Snippers nr. 25**
- 167 *Antoon Vandromme*  
**Uit de oude doos: De Leopoldisten**
- 172 *X.*  
**De "Meexeghemmolens te Kachtem"**
- 175 *Antoon Vandromme*  
**Rethorieke gilden**
- 177 *Antoon Vandromme*  
**Oproep voor ex-librissen.**

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: RAF. VERHOLLE, HEYESTRAAT 9700 IZEGEM



90 JAAR

# Strobbe



ANTOON VANDROMME Blauwhuisstraat 52 Izegem

Wat stoute durf en rijp ervaren  
Met vlijt en wilskracht samenbracht  
Is heden niet meer t' evenaren  
En blijft de trots voor 't nageslacht !

## 1. HET VERRE BEGIN : DRUKKERIJ STROBBE GEBROEDERS

In "DRUK SNOER" (nr. 67), huisorgaan van en voor de Drukkerij Strobbe lazen we dat er een "STROBBE STAMBOEK" klaar gekomen was en dat de Stobbestam verzamelen geblazen had te Beernem op 10 mei 1975.

Van de drie gebroeders die de Strobbe-stamvaders waren (Karel, Leo en Josephus) is de laatste de echte "Strobbe" van de IZEGEMSE DRUKKERSTAK.

Josephus Strobbe (° Wingene 09.05.1821) huwde met Ursula Verlinde (° Kachtem 07.10.1836) en kwam te Emelgem wonen.

Uit dit huwelijk werden zes zonen geboren.

Vier van deze zonen (Aloïs ° 1866, Joseph ° 1868, Henri ° 1870 en Cyriel ° 1874) werden in hun jeugd bij Jean Dooms tewerk gesteld. Daar leerden ze de drukkersstiel.

Toen ze op zekere dag loonsverhoging gingen vragen en deze niet konden bekomen, werd er onderling besloten een zelfstandige drukkerij te openen onder de benaming "DRUKKERIJ STROBBE GEBROEDERS".

In 1890 werd er gestart in de Brugstraat nr. 10, met een minimum aan materiaal en onder moeilijke omstandigheden, want de winter was zeer streng en de vorstperiode duurde toen negen volle weken.

De eerste opdracht kwam van de Heer Paul Decoene, schoenfabrikant uit de Neder-



Izeghem, 27 December 1890.

M

Wij hebben de eer UEd. te laten weten dat wij ons alhier komen te vestigen, in de Bruggestraat. 10, als Boekdrukkers en -binders.

Diensvolgens nemen wij de vrijheid ons aan UEd. te bevelen voor het uitvoeren van alle slach van Drukwerken, het maken van Registers en verbinden van boeken.

Wij zullen ook voorzien zijn van alles wat den Papierhandel betreft, alsook van Kantoor- en Schoolbehoefsten.

Door onze matige prijzen, spoedige bediening en goede uitvoering der werken hopen wij uwe gunst te winnen.

Uwe geëerde orders afwachtende, aanvaard M de verzekering onzer hoogachting.

Uwe dienaars,

Gebroeders Strobbe

"Het eerste drukwerk van de "DRUKKERIJ STROBBE GEBROEDERS" uit 1890 waarmede ze aan de Izegemse bevolking de opening van hun nieuwe drukkerij bekend maken. - 1 ex in het archief van "DRUKKERIJ STROBBE"  
- 1 ex in D.A.I. - Glossefonds IV/105.



weg. Dat waren 1.000 werkboekjes, wat zeker meer dan een bewijs was van de vitaliteit van deze firma.

Ook één van de eerste werken was de affiche en de omzendkaarten voor een reuze-"Gaaisprangschieting op het ijs" in 1890. Op de zwaairom van de vaart hadden ze toen een wip geplaatst om er een handboogschieting te houden. En daar werden zelfs op het ijs pannenkoeken gebakken !

Insgelijks één van de merkwaardige werken was de affiche bij de inhuldiging van de Burgemeester Valère Vandenbogaerde.



*"Kasteelstraat, 1" het huis dat Alois Strobbe in 1904 aankocht en dat steeds het vaste beeld en het vaste adres bleef van en voor de "Drukkerij Strobbe".*





Dat was er één, niet enkel van uitzonderlijk groot formaat, maar ook meerkleurig en uitgevoerd met de prachtige illustratie van Sint-Tillokerk, Stadhuis, Post e.a. van de toenmalige vermaarde architect, de heer Jules Vercoutere. Ook "*Het leven van de H. Hilonius*", geschreven door Kan. Tanghe en uitgegeven door zijn broeder Joannes Tanghe, werd in die dagen bij de Gebroeders Strobbe gedrukt.

## 2. DRUKKERIJ ALOIS STROBBE-HOORNAERT

ALOIS STROBBE (° Emelgem 31.08.1866) huwde in 1892 met Maria-Theresia Hoornaert uit Roeselare.

Uit dit huwelijk werden acht kinderen geboren.

Na het huwelijk werd de naam van de drukkerij dan ook veranderd in "DRUKKERIJ ALOIS STROBBE-HOORNAERT".

De andere broers, die bij de stichting van het bedrijf verbonden waren, hadden in die jaren elk een eigen beroep gekozen en zich uit de drukkerij teruggetrokken. Alleen Aloïs bleef bij zijn drukpers.

Joseph (° 28.03.1868) stichtte een duivenvergezelligingsagentschap. Henri (° 14.01.1870) begon met de fabricatie van schoendozen, en Cyriel (° 06.02.1874) eerst de man van de boekbinderij, verwierf later naam door het invoeren van de drukker-constateur "Benzing-Strobbe".

In 1896 verhuisde de jonge drukkerij in de Brugstraat van nr. 10 naar nr. 19 aan de overkant om dan in 1904 naar de Kasteelstraat nr. 1 overgebracht te worden, de plaats waar ze tot op heden nog gevestigd is.

Het huis Kasteelstraat nr. 1, was het vroegere woonhuis van Notaris Wauthier en was in het geboortjaar van Aloïs Strobbe (1866) gebouwd geworden. In 1904, toen de koop gesloten werd, was het nog bewoond door de dochter van de notaris, Juffrouw Maria Wauthier.

Toch kon de nieuwbouw van de werkplaatsen reeds aanvangen op Kermis-zaterdag van hetzelfde jaar. In de ruime hovingen van Notaris Wauthier kon er een gebouw opgetrokken worden met 340 m<sup>2</sup> grondoppervlakte.



- Nu hadden we
- JOSEPH** ° Izegem 10.08.1893 + Knokke 19.02.1973  
- Public Relations.
- AMAND** ° Izegem 06.02.1897 + Izegem 28.02.1964  
- Afwerking.
- GERARD** ° Izegem 19.03.1899 + Izegem 07.10.1977  
- Administratie.
- ANTOON** ° Izegem 09.06.1900  
- Zetterij en drukkerij
- GABRIEL** ° Izegem 15.04.1904  
- Papier en boekhouddrukwerk.



Nu was de baan getrokken. De toekomst lag voor hen open. Het zou nu een "Excelsior" worden in de geest van de stichter en de firma zou nu uitgebreid kunnen worden tot één van de meest vooruitstrevende van de provincie.

Het aantal werknemers nam gestadig toe :

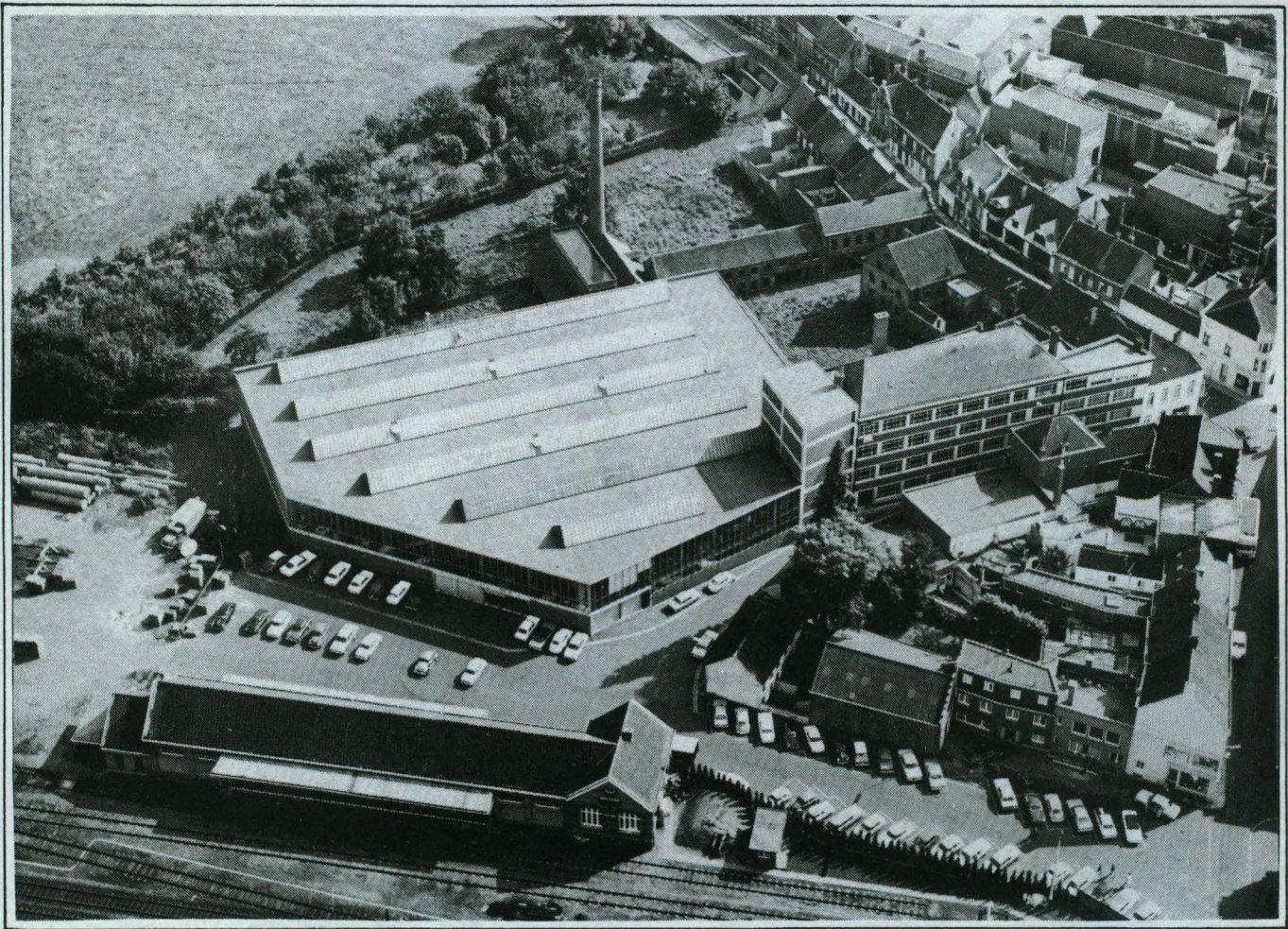
1920	-	6 werknemers	-	1 bediende
1930	-	14 werknemers	-	1 bediende
1940	-	32 werknemers	-	2 bedienden
1950	-	62 werknemers	-	8 bedienden
1960	-	129 werknemers	-	14 bedienden
1970	-	133 werknemers	-	19 bedienden
1980	-	90 werknemers	-	19 bedienden

In volle oorlogstijd, op 9 april 1942 stierf Aloïs Strobbes te Wingene.

Na de Tweede Oorlog namen de werkorders flink toe en moest er dringend uitgezien worden naar ruimere werkplaatsen, wat dan ook in 1947 kon verwezenlijkt worden. Het gebouw in 1904 opgetrokken, werd totaal omgebouwd met drie verdiepingen en zolder. De bouwmeester, Lucien Lattez, uit Ardoosie, werd gelast met deze opdracht. Uitvoerders van deze werken werden de aannemers Cyriel en Karel Lattez, die op Goede Vrijdag met het werk konden aanvangen.







*Luchtricht op de vernieuwde "Drukkerij Strobbe". We zien hier ook nog eens de huizen van de "Kasteelstraat" die met de grote slooping verdwenen om het nieuw "Administratief centrum" mogelijk te maken.*



**DRUK SNOER**  
DE WERKLIJKHEID VAN HET DRIEDAGSE WERK  
**DRUKKERIJ STROBBE - LEZERS**  
NUMMER 1 - DE WERKLIJKHEID VAN HET DRIEDAGSE WERK

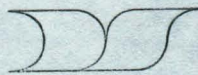
**BIJZONDER PATROONSLEES**  
**EEN PRETTIG UITSTAPJE NAAR ANTWERPEN**

Het eerste nummer van "Druk-snoer" is een prachtig voorbeeld van de samenwerking tussen de drukkerij en de uitgeverij. Het is een boekje dat niet alleen de lezer informeert over de werking van de drukkerij, maar ook de geschiedenis van de stad Antwerpen. Het is een boekje dat de lezer een kijkje geeft in de wereld van de drukkerij en de uitgeverij. Het is een boekje dat de lezer een kijkje geeft in de wereld van de drukkerij en de uitgeverij.



*Het eerste nummer van "Druk-snoer", de onderlinge band tussen beheer en personeel van de "Drukkerij Strobbe" die van 1948 tot 1976 zou verschijnen.*





De heer Jules Vercoutere was de architect. Aannemer Alfons Desmet nam de ruwbouw op zich, en Charles-Louis Hoornaert, de broer van Mevrouw Aloï's uit Roeselare zou zich gelasten met het schrijnwerk.

De uitvoering van deze werken verliep vlot zodanig dat de werkplaatsen reeds op de vooravond van Kerstdag in hetzelfde jaar 1904 in gebruik genomen werden.

Het gelijkvloers werd ingericht als drukkerij en magazijn, de verdieping zou geleidelijk betrokken worden voor de fabricatie van duivensport-artikelen en wel voornamelijk als stapelplaats van de constateurs, en dan de zolder als werkplaats voor de schrijnwerker die onder meer de kastjes vervaardigde voor de Constateur Benzing-Strobbe.

Intussentijd was ook de inrichting van de winkel van school- en bureelbenodigheden voltooid.

Met Nieuwjaar 1905 was de vestiging helemaal klaar.

#### WEEKBLADEN UIT IZEGEM !



Reeds in 1893 stichtten de Gebroeders Strobbe het eerste sportblad in België "DE LUCHTBODE", een wekelijks nieuwsblad voor de belangen van de Vlaamse duivenmaatschappijen en -liefhebbers. In 1898 werd het blad tweetalig.

"Le messenger aérien" heeft dan als ondertitel "Organe hebdomadaire et Moniteur des sociétés et amateurs Colombophiles".

Abonnementsprijs was 4,-fr. per jaar en 10,-centiem per nummer.

- In 1909 begon Aloï's Strobbe aan de publicatie van een vakblad voor onderwijzers dat "DE HULPONDERWIJZER" gedoopt werd om dan reeds het volgend jaar, in 1910, in "DE ONDERWIJZER" omgedoopt te worden.

- Insgelijks in 1909 lanceerde Aloï's Strobbe "SPORTVRIEND" een sportblad dat vooral aan de wielersport gewijd was. Medewerkers voor dit blad waren over gans het Vlaams land verspreid. Hier geven we de lijst van de verschillende reporters met tussen haakjes hun schuilnamen : Karel Steyaert (*Karel Van Wijnendaele*), Leon Ramault en Geen Waerebeke, alle drie uit Torhout, Medard Tant uit Kortrijk, Michel Maeyens (*Clara*) uit Gent, Leon Vandenhaute uit Brussel, Alfred Borrey uit Oostende, Victor Delille uit Maldegem, Leon Vandeputte uit Lichtervelde, Nevejan uit Westrozebeke, Germain van "Le Soir", Pattyn van "La Dernière Heure", Leclercq



uit Parijs, Gustaaf Degraeve van "De Landwacht", Tone en Pieter Meersseman uit Lendelede, Alfred Vandesompele (*Freddy*) uit Hansbeke. "Sportvriend" maakt opgang !

Er kwamen zelfs onderhandelingen van de katholieke "Patria" uit Brussel met aan het hoofd August Demaegd, Burgemeester van Halle, om "Sportvriend" over te nemen.

Aloïs Strobbe ging daar niet op in en wou zelfstandig blijven.

Door deze groep werd hierop in Brussel het blad "SPORTWERELD" gesticht, met de voornaamste medewerkers van "Sportvriend".

Van toen af was het een zware periode voor Aloïs Strobbe. En niet het minst de oproeping naar het leger van de oudste zoon Jozef in 1913.

Toen kwam de oorlog.

#### WERELDOORLOG 1914 - 1918



Tijdens de Eerste Wereldoorlog bleef de drukkerij gelukkig van vernieling gespaard, maar de Duitsers gebruikten deze voor hun eigen doeleinden.

Waar de drukkerij voor het uitbreken van de oorlog reeds met 23 werknemers stond, verviel dit getal tot 2 tewerkgestelden die daar hoofdzakelijk klein plaatselijk drukwerk konden uitvoeren. Ook werd er tijdens deze periode NOODGELD voor de Stad gedrukt.

Na deze oorlog moest de drukkerij van nu herbeginnen. De jongeren, onder de leiding van Gerard, gaven de voorkeur aan stadsdrukwerk in plaats van de weekbladen.

#### DRUKKERIJ STROBBE P.V.B.A.



De gebroeders Strobbe (allen zonen van Aloïs Strobbe) sloegen de handen in elkaar en zetten het werk van Vader Aloïs verder.





#### DE DAGBLOKKALENDER "DE DRUIVELAAR"

Een bijzonder verdienstelijk punt voor Antoon is de blokkalender "DE DRUIVELAAR". Het idee kwam eigenlijk van Guido Gezelle, die gaf zijn "Duikalmanak" uit. Een almanak waarvan het ene blaadje het andere blaadje duikt. Toen deze verdween, verscheen "De Druivelaar".

De Zwevegense drukker Remi Nuttin die met dit initiatief startte in 1916, heeft dit een kwarteeuw kunnen volhouden.

Vanaf 1941 nam de Drukkerij Strobbe de uitgave van "De Druivelaar" voor eigen rekening en dat met een toenemend succes.

Vanaf 1979 komt nu zelfs een Franstalig broertje "LE SABLIER" (de zandloper) voor Wallonië op de markt die ook in Frans-Vlaanderen een groeiende ingang vindt.

#### "DRUK SNOER" ALS PERSONEELSBLAD

Op 18 oktober 1948, ter gelegenheid van Sint-Lucasfeest, verschijnt voor het eerst een huisorgaan als binding tussen het personeel en het beheer van Drukkerij Strobbe.

Het werd een blad vol mededelingen uit de Drukkerssteê met alle wel en wee van Bestuur- en personeelsleven en waarin de gestadige groei van de drukkerssteê in woord en beeld werd verhaald.

De bescheiden poging op vier pagina's in zwartdruk groeide uit met de jaren tot nummers van vierentwintig pagina's in meerkleurendruk op kunstdrukpapier.

Het verscheen viermaal per jaar en het laatste nummer in deze reeks was het nummer zevenenzestig in de zomermaand van 1976.

Op 1 december 1951 werd te Brugge een kunstvolle attstatie ondertekend door de Gouverneur Ridder Pierre D'Oudtrive d'Ydewalle, waarbij het Provinciaal Comité van West-Vlaanderen met het doel te streven naar het bevorderen van veiligheid hygiëne en verfraaiing in de nijverheidsinstellingen, haar waardering betuigt over de verwezenlijking, tot stand gebracht door de DRUKKERS STROBBE van Izegem. Op 24 september 1962 werden op het Baertshof de nieuwe fietsenstalling en de nieuwe kantine van de Drukkerij ingezegend.





*Zó prijken thans de drukkerijgebouwen met een werkruimte van 4500 m<sup>2</sup>, in het volle stadscentrum.*





## 1965 ! 75 JAAR DRUKKERIJ STROBBE

Het BAERTSHOF kreeg een nieuw gelaat. De miseriehuisjes van vroeger en de oude borstelfabriek van de Heer Edward Deryckere moesten volledig gesloopt worden en de plannen waren gemaakt om met een nieuw complex deze oude ruimte te vullen. Op zaterdag 9 januari 1965 werd met de grote verhuizing van het papier begonnen uit de huisjes van het Baertshof naar het voormalig "*Tehuis voor ouderen van dagen*" dat inmiddels reeds eigendom geworden was van de Heren Defauw.

Op 25 januari 1965 begon men met de definitieve afbraak.

Daarvoor stonden de Heren Georges Desmedt en Zoon in. Ook de Firma Jules Desloover en zijn personeel hebben hierbij hulp geboden met zwaar kraanmateriaal. Stadsbestuur en Openbare Werken en het Beheer van de Spoorwegen zetten hun beste beentje bij om alles zo vlot mogelijk in orde te brengen.

Op 15 juni 1965 verscheen de werkgroep van SOCOFONDA. Het inheien kon beginnen op 23 juni. Er werden zo maar 157 palen ingeheid. Die zitten nu geen 7 meter (zoals voorzien werd), maar liefst 10 à 12 meter diep.

De ruwbouw werd verzorgd door de gebroeders Monteyne. Zij konden op 9 november met hun werk aanvatten.

Op 4 december 1967 werd een aanyang gemaakt met het plaatsen van 684 m<sup>2</sup> glas. Het ganse complex was klaar met Sint-Lucas 1968.

## DE DERDE GENERATIE

26 oktober 1968 was een heel bijzondere dag voor de Drukkerssteê. De nieuwe gebouwen waren helemaal klaar en zouden op deze dag ingezegend worden.

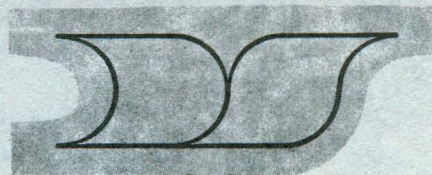
Het was niet alleen dat. De oudere stuurliu gaven het stuurrad geleidelijk in jongere handen over.

De DERDE GENERATIE begon in het nieuw gebouw met nieuwe drukpersen en materieel. Deze is nu gevormd door een vierkoppige Strobbes-ploeg.

LUC zorgt voor verkoopscoördinatie en externe dienstverlening.

JOHAN neemt de marketing en Strobbes-Buro voor zijn rekening.





## Strobbe in jaartallen

- 1890 Stichting Drukkerij Gebroeders Strobbe in Brugstraat 10 - 4 personeelsleden
- 1893 Verhuis naar „Bruggestraat 19 nevens den ijzeren weg“.
- 1904 Aankoop woning hoek Kasteelstraat - Baertshof.
- 1905 Bouwen van nieuwe drukkerij, 650 m2 werkoppervlakte.
- 1910 Installatie „The Duplex Press“ vlakrotatie voor de „Sportvriend“ - 23 personeelsleden.
- 1919 Herneming activiteiten na 4 jaar bezetting.
- 1920 6 personeelsleden.
- 1930 15 personeelsleden.
- 1935 Eerste formulieren voor handdoorschrijfboekhouding.
- 1940 Jubelfeest 50 jaar in familiekring. Overname uitgave „De Druivelaar“ 34 personeelsleden.
- 1942 Overlijden van de stichter Alois Strobbe op 9 april.
- 1945 50 personeelsleden.
- 1946 Oprichting Pvba Drukkerij Strobbe.
- 1947 Nieuwbouw Drukkerij Baertshof 2-4 1725 m2 werkoppervlakte.
- 1948 Installatie eerste vellen-offsetpers Harris.
- 1950 Jubelfeest 60 jaar - 70 personeelsleden.
- 1960 Jubelfeest 70 jaar - 143 personeelsleden.
- 1961 Nieuwbouw kantine en fietsenstalling Baertshof 3.
- 1963 Installatie eerste vlakrotatiedrukpers voor kettingformulieren.
- 1964 Afbraak van 12 woningen in Baertshof.
- 1965 Afbraak voormalige borstelfabriek Deryckere.
- 1966 Heipalen nieuwbouw.
- 1967 Nieuwbouw drukkerij, 6230 m2 werkoppervlakte.
- 1968 Inhuldiging nieuwbouw drukkerij en kantoren.
- 1970 Jubelfeest 80 jaar. Installatie eerste offsetrollenrotatie voor formulierendruk - 152 personeelsleden.
- 1971 170 personeelsleden.
- 1980 12 mei ingebruikneming nieuwe formulierenwinkel. 18 oktober jubelfeest 90 jaar. Opening vernieuwde receptielokalen drukkerij. 120 personeelsleden.







LAURENS maakt dat de gehele produktie vlot verloopt.

MICHAEL beheert als jurist alle financiële, administratieve en personeelszaken. Met het nieuw beheer kwam ook verandering in de Drukkerij Strobbe.

In 1976 werd namelijk geopteerd voor een betere winkelruimte voor buro-artikelen. Een deel van de oude gebouwen van het gelijkvloers, dat langs het Baertshof gelegen waren en de winkel met de drukkerij verbonden, werden door een toonzaal ingepalmd.

Op 2 en 3 juni 1976 werden open-deur-dagen gehouden om de klanten te introduceren in deze nieuwe combinatie van industriële formulierendrukkerij en Buro-shop. Enkele jaren nadien bleek deze nieuwe winkelruimte weer te klein en werd er uitgezien om deze in te richten in de aanpalende ruimten van het Baertshof, nummer 2.

Voor de bestelling van drukwerken was er ook vaak een verwijzing naar de inkomhal. Daarom werd overgegaan tot een nieuwe winkelruimte die met de viering van 90 jaar Strobbe, op zaterdag 18 oktober 1980, plechtig geopend werd.

Bestellingen voor drukwerk kunnen nu in Kasteelstraat 1 opgenomen worden en winkel en toonzaal zijn nu toegankelijk in Baertshof 2.

Reeds jaren bouwden drie geslachten  
 Hier samen midden snel geronk  
 Nu willen wij graag tien jaar wachten  
 Op 't EEUWFEEST van die Strobbetronk.

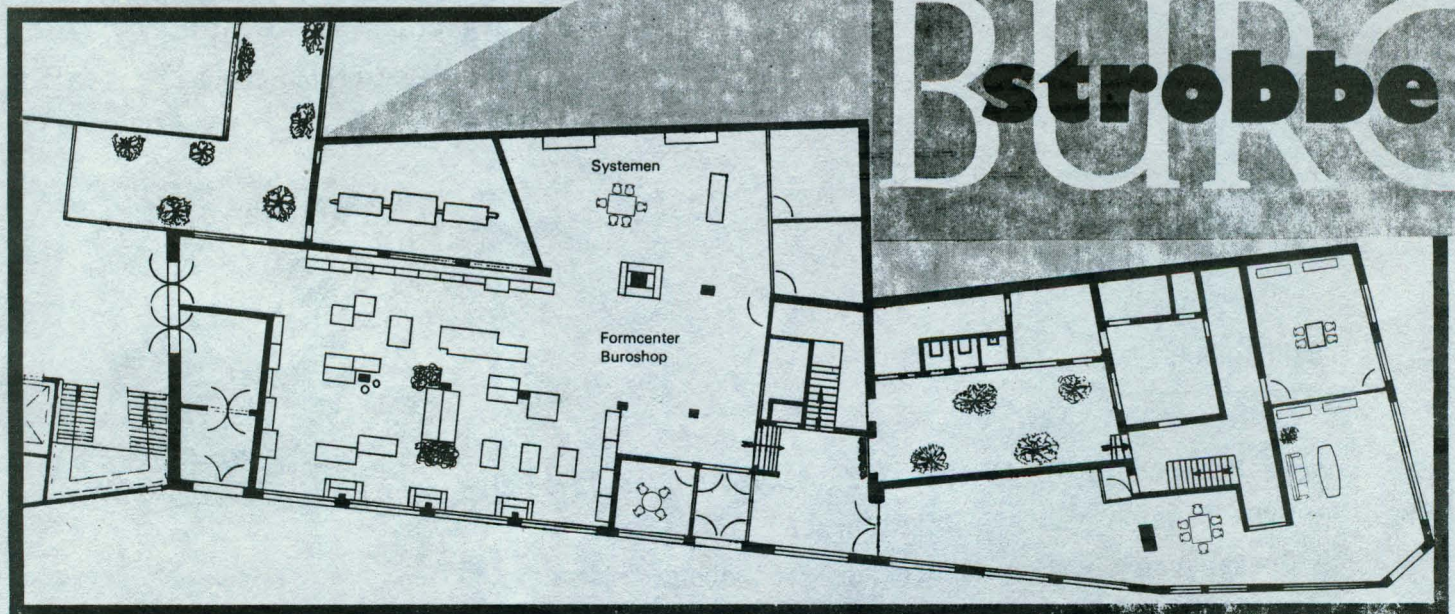
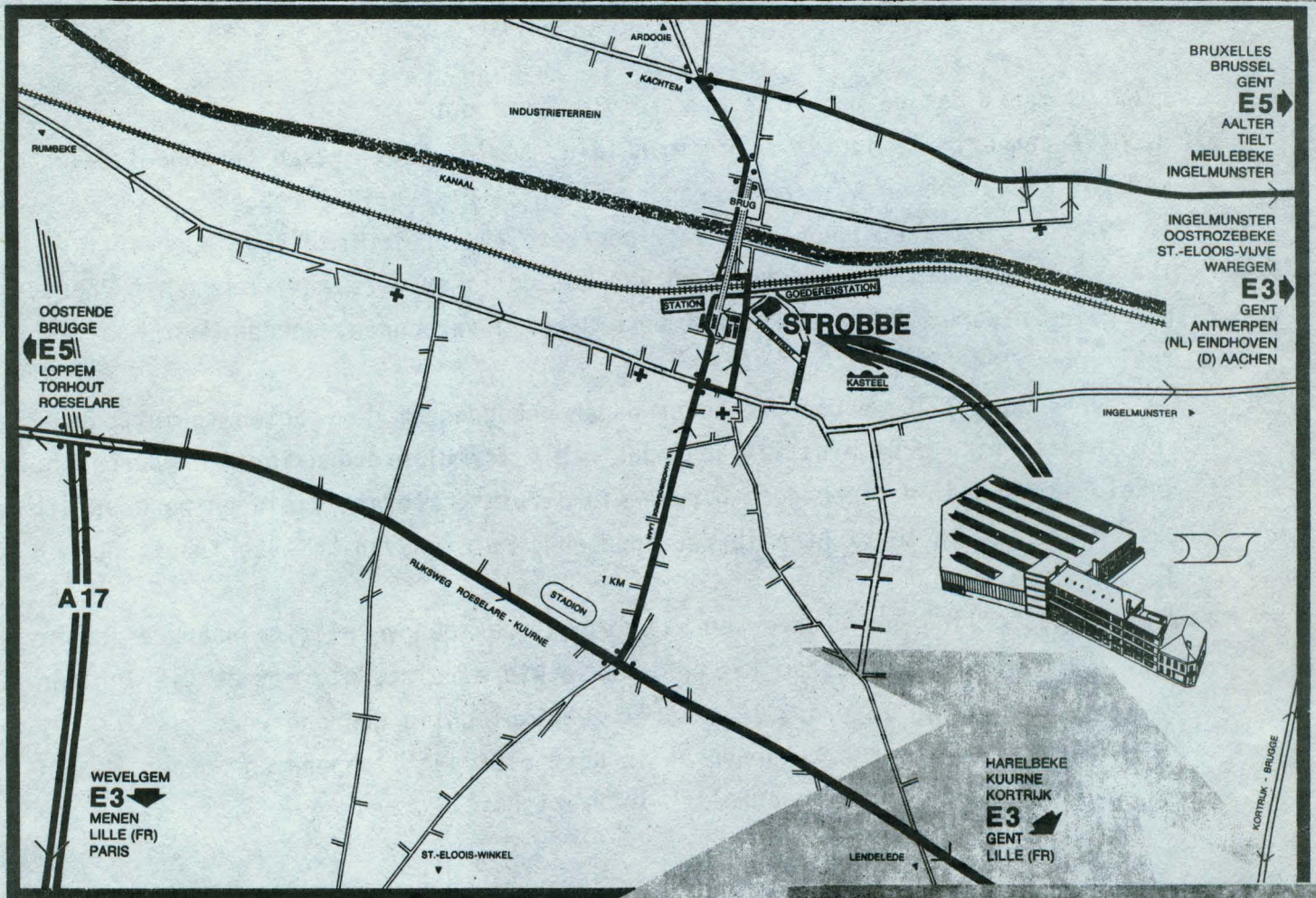
#### BIBLIOGRAFIE :

- De Weekbode : 18.01.1980 / 25.01.1980 / 02.02.1980.
- Druk Snoer : van nr. 1 tot nr. 67.
- Orgaan van en voor de Drukkerij Strobbe.
- Catalogus Nijverheidsexpo (8 - 16 november 1980) - Grafische bedrijven.



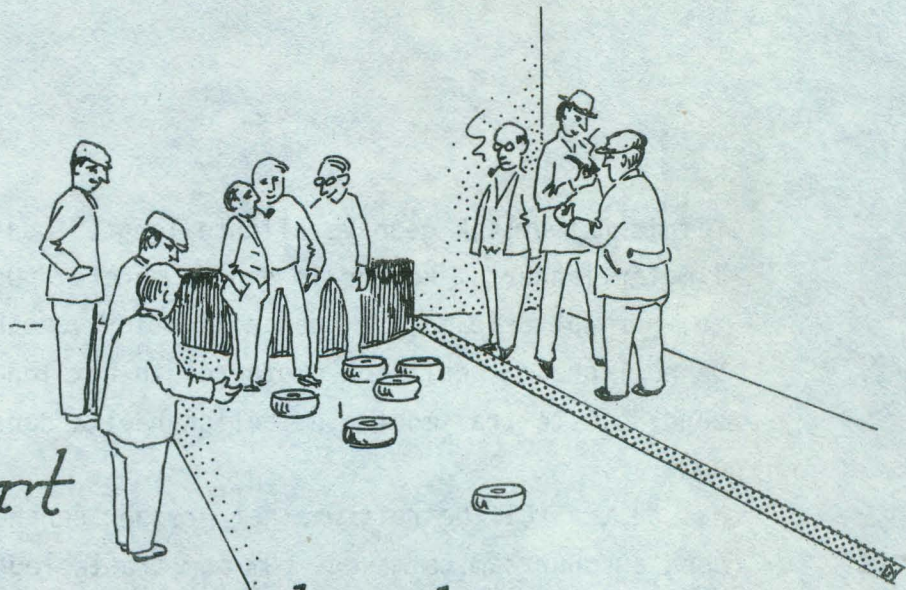


# STROBBE



# BuRO





## De boldersport in het Kristen Werkersverbond

Roger Colpaert.

In het boek "Het bolspel in Vlaanderen vroeger en nu" van R. VAN DER LINDEN kan men lezen dat zeer veel soorten bolspel bestonden en nog bestaan. Schrijver heeft, na drie jaar lang opzoekingen te hebben gedaan, een lijvig boek over de bolsport samengesteld.

Daarin wordt uitvoerig gehandeld over de krulbol, de pasbol, de trabol, de gaaibol, de pierbol, enz.

In deze bijdrage zal echter slechts aandacht besteed worden aan de trabol, gezien het deze sport of vrijetijdsbesteding was welke beoefend werd in het Gildehuis of Kristen Werkersverbond.

### GEGEVENS OVER DE BOLLESPORT MET DE TRABOL

De bollesport zoals deze welke we in onze stad kennen, wordt nog gespeeld in de streek (driehoek) Eernegem, Izegem, Tourcoing, Poperinge.

In Tourcoing echter zijn de bolletra's langer, breder en platter. Ook de bollen zijn groter en platter. De regels van het spel en de manier van spelen zijn hetzelfde als bij ons.

Onze tra's hebben een lengte, van staak tot staak, van 16 meter. Langs beide kanten is er, van staak tot put (einde tra) nog een afstand van 1,50 meter zodat de totale lengte van de tra 19 meter bedraagt.



Dit is natuurlijk geen verplichte lengte zodat het kan gebeuren dat de ene tra 1 meter langer of korter is dan de andere. Ook de holligheid, evenals de breedte, normaal drie meter, kunnen lichtjes verschillen.

De holligheid speelt een grote rol in het lopen van de bollen. In een zogezegd "platte tra" moeten de bollen heel anders uitgezet worden dan in een "ronde tra".

Wat de tra zelf betreft was het vroeger een hele kunst om deze goed gelijklopend en duurzaam te maken. Om een tra te leggen, welke zoveel mogelijk beantwoorde aan deze vereisten, moesten eerst de sponden (boorden van de tra) tot op de millimeter juist waterpas gelegd worden. Op deze sponden immers werd de moule (vormgever en effenmaker van de tra) getrokken. Dus als de sponden niet perfect pas lagen kon ook de tra niet juist getrokken worden.

De materie bereiden waarmede de tra gelegd werd was ook een echte kunst en goed doordacht. Daarvoor had men vier produkten nodig :

Kovenaarde (niet te mager, maar ook geen klei)

Roggemeel (voor het aaneenkleven van de aarde)

Zout (tegen het uitdrogen van de aarde)

Koebloed (voor de sterkte van de tra)

Eerst werden deze vier stoffen gelijkmatig en goed gemengd. Deze mengeling werd vervolgens in de tra verdeeld, goed nat gemaakt, en dan met een boothamer urenlang gebeukt tot de materie aaneenkleefde en ongeveer de vorm had van de tra. Tenslotte volgde het zware werk met de "moule". Deze werd op de sponden gelegd en van links naar rechts, en van rechts naar links, zodanig lang heen en weer getrokken tot de tra de passende vorm had en schoon effen en waterpas lag. Spijts die goed doordachte samenstelling van de materie waarmede de tra's gelegd werden gebeurde het toch zeer dikwijls dat na enige tijd, de tra moest hersteld of hersleept worden. Voor enkele jaren heeft men daar echter een oplossing voor gevonden. Eenmaal de tra met de aardemengeling goed en juist gelegd, wordt deze nu bekleed met een dunne bitumeuse laag. Men mag natuurlijk niet beweren dat de tra's, met deze behandelings-methode, eeuwigdurend goed blijven, maar toch is het zo dat herstellingswerken voor 99 % vermeden worden. Het herslepen hoeft helemaal niet meer te gebeuren.

Deze bitumeuse laag heeft echter medegebracht dat een belangrijk deel van het spel, het rullen (een bol met een zekere kracht naar een andere bol spelen om



deze laatste nader bij de staak te brengen), totaal anders geworden is. Op de bitumeuse laag slieren de bollen. Vroeger echter, als men iets te veel macht gebruikte, hefte de bol waarop men speelde zich op en liep in de put, wat natuurlijk zeer nadelig was. Vroeger moest men bij het rullen de macht zeer juist doseren. Nu moet men praktisch geen rekening meer houden dat de bol kan opheffen en in de put lopen. Dit is het enige verschil bij vroeger. De andere onderdelen van het spel zijn onveranderd gebleven.

De bollen waarmede gespeeld wordt moeten uit notelaar, hout gedraaid worden, en dan nog uit het hart van de boom. Wanneer het hart van de boom niet groot genoeg is en men gebruikt het "spek" (jong hout onder de schors) om een bol uit te draaien dan is deze bol gedoemd om na enkele maanden te beginnen schilferen en onwaardig te worden.

De afmetingen van de bollen zijn  $\pm$  19 cm. diameter en 12 cm. breed. Het gewicht schommelt van 2 kgr. tot 2,300 kgr. De bollen worden allen genummerd en zijn na enige tijd zeer goed gekend door de bolders. Men weet welke bollen het best lopen, welke het langst houden, welke de beste schuttersbollen zijn, enz... Tenslotte zijn de bollen per spel gekleurd, rood en blauw, en hebben als biezonderste kenmerk een "bate". (°)

Het reglement van het spel is zeer eenvoudig. Men speelt man tegen man, twee tegen twee, drie tegen drie, enz.

Man tegen man : elk met zes bollen.

Twee tegen twee : elk met drie bollen.

Drie tegen drie : elk met twee bollen.

Vier tegen vier : elk met één bol, enz.

De spelregel bestaat hierin dat men moet trachten zoveel mogelijk bollen het dichtst bij de staak te brengen. Een partij wordt gespeeld aan tien, twaalf of dertig punten (finales). Dus de speler of het peleton welke het eerst de eindcijfers bereikt is gewonnen.

-----

(°) De "bate" is de platte kant van de bol. In de tegenovergestelde zijde is een kleine witholling aangebracht. De "bate" speelt een belangrijke rol in het spel. Door een weldoordacht en perfekt afdraaien van de bol kan men deze een vorm geven zodanig dat de bol liefst loopt en valt op de "bate".



Voor de opzet van de partij wordt kruis of munt geraden. De speler of peleton welke moet opzetten legt eerst zijn bollen. Dicht bij de staak en dan blokken (hindernissen). Dan is het de taak van de tegenpartij te trachten dicht bij de staak te bollen. Daarvoor moet er soms geschoten, breed gebold, geruld, geraamd, met 2 of 2 1/2 of 3 ramen.

De leek in het spel zal deze typische bolletermen onmogelijk begrijpen, maar ze vormen een onvervangbaar onderdeel.

In alle peletons, natuurlijk uitgezonderd man tegen man, is er een kommandant. Deze beslist, soms na afspraak met de medespelers, welke voerend moet gelegd worden of hoe men zal spelen op de achterend (om bollen te tellen).

Het gebeurt soms dat mensen, welke onze bollesport nog nooit gezien hebben, naar het spel komen kijken. Doorgaans menen ze, na vluchtig het spel bekeken te hebben, dat het nogal gemakkelijk is. Niets is minder waar. De bollesport is moeilijk, ieder spel is verschillend en het vraagt soms jaren lange oefening om een goed speler te worden.

#### DE TRABOLAKTIVITEITEN IN HET KRISTEN WERKERSVERBOND.

De boldersssport heeft sedert onheuglijke tijden een belangrijke plaats ingenomen in de vrijetijdsbesteding van ons Vlaamse volk, meer in 't biezonder in Izegem.

Dit wordt overduidelijk bewezen door het feit dat ik nog heb horen beweren van de vorige generatie bolders, dat deze zich nog konden herinneren dat in Izegem alleen, rond de jaren 1900, er tenminste 50 bolletra's waren. Een groot deel daarvan waren buitentra's zoals er nu nog een bestaat in het Café Royal in de Nieuwstraat en in de hof van de Paters Capucienen.

De tra's waren verspreid over gans Izegem, zelfs de buitenwijken hadden hun bollebanen. Wanneer men gemiddeld per tra tien bolders rekent, wat zeker niet overdreven is, mag men aannemen dat er in Izegem tenminste 500 mensen de trabol beoefenden. In die tijd mocht men zeker spreken over een "populaire" bolderssport.



Vanaf het ontstaan van het Gildenhuis of Kristen Werkersverbond, ingewijd op 26 juni 1898, door Monseigneur WAFFELAERT, werd ook daar een ruime plaats ingenomen door de bolletra's. Sommige beweren dat in het Kristen Werkersverbond vijf tra's aangelegd waren, twee overdekte en drie buiten tra's.

Zelfs vroeger, op 3 maart 1872, had de E.H. VANDENDRIESSCHE te Izegem een afdeling van het genootschap van de Heilige Franciscus-Xaverius gesticht in een gebouwencomplex van de Zusters van Liefde (tot 1965 Kraaminrichting) "waar de werkman op zon- en feestdagen een fatsoenlijk verzet kon vinden". Deze instelling had zeer veel bijval en werd in de volksmond gewoonweg de "Ciskas" genoemd. Na het Lof om 4 uur kon men tot 8 uur de tijd doorbrengen met kaart- en bolspel (boek : "50 jaar Christelijke Arbeidersbeweging IZEGEM", van Jozef GELDHOF). Tot na de eerste wereldoorlog werd waarschijnlijk slechts gebold op zon- en feestdagen. De mensen van toen beschikten niet over de vrije tijd die we nu kennen, en hadden ook niet zoveel financiële mogelijkheden.

Eens de rumoerige oorlogsjaren voorbij kende de bolderssport echter een geweldige opbloei. Er was werkgelegenheid in overvloed zodat de mensen gemakkelijker iets konden spenderen dan hun vermaak.

Het aantal liefhebbers groeide gestaag aan zo dat men het in 1927 nuttig vond over te gaan tot het stichten van een boldersklub. Op de tweede zondag van november 1927 werd inderdaad overgegaan, in de schoot van het Kristen Werkersverbond, tot het stichten van een boldersklub onder de naam "de deftige bolders". De klub had tot doel "aangenaam verzet te bezorgen aan de leden die deel uitmaken van een of andere vertakking van het Kristen Werkersverbond".

Er lieten zich 43 leden inschrijven welke de verplichting hadden "als lidgeld 18,-fr. per jaar te storten in de klubkas". Om de twee maand zou een prijskamp gegeven worden voor de leden en op 't einde van het jaar zou een avondmaal, bestaande uit hoofdvlees, aardappelen-met-de-pel en bruin brood, de leden aangeboden worden.

Het bestuur van de gestichte klub bestond uit :

Voorzitter	: BUYSE EDMOND
Onder Voorzitter	: DEJONGHE PETRUS
Kommissaris	: DEFORCHE KAMIEL
Schrijver Schatbewaarder	: DECOUTER HENRI
Leden	: SAMYN ALFONS
	VAN HAVERBEKE ODO



Ook werden jaarlijks partijen gespeeld tegen de boldersklub uit de Gilde te ROESELARE, aan 25,-fr. de partij "voor de meesterschap".

De klub bloeide en gonsde van aktiviteiten. In 1930, tijdens het jaarlijks avondmaal, werd overgegaan tot herkiezing van het bestuur. Het oud bestuur werd volledig herkozen en uit dank bedacht de voorzitter zijn leden met een kilo tabak... De onder-voorzitter schonk een "tournée bier".

Het bestuur had echter ook verplichtingen want er werd beslist dat ieder bestuurslid in iedere prijsbolling, dit was zes maal per jaar, 5 frank zou "bijleggen" om zodoende de prijzen te verhogen.

In 1931 richtte de klub een algemene prijskamp in, begiftigd met 500,-fr. prijzen. Deze prijskamp kende echter geen groot succes, want slechts 14 ploegen lieten zich inschrijven. Onder deze 14 ploegen waren er 9 gevormd door klubleden zelf. De inleg bedroeg 14,-fr. per peleton. Ieder peleton bestond uit 4 man, elk met één bol.

In hetzelfde jaar werden de klubleden bedacht met een buitengewone prijskamp met 200,-fr. aan prijzen. De inleg werd bepaald op 2,-fr. per man. Het werd een sukses want 44 leden lieten zich inschrijven.

De noodzaak tot uitbreiding van het bestuur werd gevoeld en in november verkoos men D'HONDT Jules en HOORNAERT Jules tot nieuwe bestuursleden.

Door de vele partijen die wekelijks gespeeld werden kregen de bollen het zo erg te verduren dat dringend tot aankoop van een nieuw spel diende overgegaan.

In 1932 betaalde men 200,-fr. voor een spel van twaalf bollen. De nodige 200,-fr. werd welwillend geschonken door HOLVOET Jan.

In 1932 werden de zes voorziene prijskampen voor de leden gegeven. Het lid welke in deze prijskampen de schoonste plaatsen behaalde, bij optelling van punten, werd bedacht met een fles wijn. De gelukkige winnaar werd LAPEIRE Maurits.

Tijdens het avondmaal in hetzelfde jaar, het verslag vermeld dat de leden voor dit avondmaal 11,50,-fr. dienden te betalen, ging men over tot herziening van het bestuur. HOORNAERT Jules kreeg niet genoeg stemmen en zag zijn plaats ingenomen door de legendarische Pieter MYLLE. Als Ere-Voorzitter kwam HOLVOET Jan in het bestuur.

Volgens het reglement moest ook in 1933 het bestuur herkozen worden. De uitslag van de stemming gaf als resultaat :



Voorzitter	: DEFORCHE Kamiel
Onder Voorzitter	: MYLLE Pieter
Schrijver	: DECOUTTER Henri
Leden	: COLPAERT Oscar
	DEJONGHE Pieter
	D'HONDT Jules
	LARIDON Cyriel

Op 1 september gaf de schrijver-schatbewaarder DECOUTTER Henri zijn ontslag en werd opgevolgd door VAN NIEUWENHUYSE Jozef.

Op het jaarlijks avondmaal van 3.11.1934 werd geen bestuur-kiezing gehouden, hoewel normaal voorzien. Het oud bestuur bleef gehouden doch de beslissing werd genomen ieder jaar de helft van het bestuur te herkiezen. Ook besliste men voortaan, in plaats van zes jaarlijkse prijskampen, slechts drie te geven met één frank aan inleg en begiftigd met 100,-fr.prijzen. Tot deze beslissing werd noodgedwongen overgegaan uit oorzaak van de grote werkloosheid die toen heerste.

Op 16 december 1934 kwam een algemene prijskamp op het programma. Aan deze prijskamp was 300,-fr. verbonden en een beker "De Tijd" voor het peleton dat de eerste prijs behaalde van de ploegen behorende tot een vreemde boldersklub. De eerste prijs werd gewonnen door een peleton van het Kristen Werkersverbond. De beker sleepte het peleton DEJAEGHERE Gebroeders van de klub "NIEUW IZEGEM" in de wacht. Dit peleton behaalde de tweede plaats in de eindstand.

In 1935 kende de klub een zwaar verlies. De Ere-Voorzitter HOLVOET Jan werd ten grave gedragen. De tijd stond echter niet stil, er moest verder gewerkt worden. Als opvolger van de overleden Ere-Voorzitter kwam Quaeghebeur Kamile (was jarenlang klokkenluider van de H.Hartkerk) uit de stembus.

Een zeer belangrijke (sic) beslissing werd genomen in 1935. Inderdaad het jaarlijks avondmaal werd afgeschaft doch het daardoor beschikbaar wordende geld zou verdeeld worden over drie prijskampen.

De algemene prijskamp van 14.01.1936 kende slechts een matig sukses. Deze prijskamp, waarvoor 250,-fr. prijzen voorzien waren, werd betwist door de 16 peletons van vier man. De inleg was 10,-fr. per peleton.

Op de algemene vergadering van 21.02.1937 gaf Meester MALISSE Jozef, die in oktober 1936 als voorzitter verkozen werd en dit onafgebroken zou blijven tot aan zijn overlijden in 1959, lezing van de wijzigingen aan het klubreglement voorgesteld door het bestuur :



- 1) - de maandelijks bijdrage te brengen op 1,-fr.;
- 2) - geen inleg meer te betalen voor de prijskampen;
- 3) - vier prijskampen in plaats van drie voor de leden;
- 4) - al het gestorte lidgeld plus 25,-fr. uit de kas te verbollen bij iedere prijskamp.

Om tegemoet te komen aan de noden van klub zou het Kristen Werkersverbond voortaan een jaarlijkse toelage van 125,-fr. verlenen.

Gezien de moeilijke tijdsomstandigheden (werkloosheid) werden al deze punten aanvaard "om zo de mogelijkheid te geven aan de leden hun liefhebberij zo goedkoop mogelijk te voldoen" ...

In 1938 werden de voorwaarden van lidmaatschap opnieuw gewijzigd. Er zou voortaan 1,-fr. lidgeld per twee maand geind worden. Tot deze nieuwe verlaging van lidgeld diende noodgedwongen besloten, want de sociale toestand van de leden werd er niet beter op. De oorlogswolken begonnen zich op te stapelen, het werd oorlog, maar de klubaktiviteiten werden toch behouden tot 11.02.1942. Op deze dag werd het laatste geld welke nog in kas was, zijnde de som van 139,-fr. besteed aan een prijskamp voor de leden.

Daarmede kwam het (voorlopig) einde van de klub. Deze werd, op bevel van de bezetter ontbonden. Dat neemt niet weg dat de bolders gedurende de verdere oorlogsjaren hun liefhebberij naar hartelust verder konden beoefenen. Het zou uiteraard duren tot na de bevrijding vooraleer opnieuw spraak zou zijn van een boldersklub.

Op het einde van de zomer 1944 werd, onder impuls van WERBROUCK Michel (H. Hartstraat), die de hoofdrol zou spelen in het heroprichten van een nieuwe boldersklub, een voorlopige vergadering belegd waarop aanwezig waren :

MALISSE Jozef  
 WERBROUCK Michel  
 COLPAERT Oscar  
 SEYNHAEVE Henri  
 DEFORCHE Kamiel  
 VAN NIEUWENHUYZE Jozef  
 TYTGAT Jozef

Op deze vergadering besloot men de boldersklub herop te richten, maar deze zou voortaan noemen : "DE VLIJTIGE BOLDERS". Men zou starten met een prijskamp



# Grote boldersprijskamp in 'Cafe Royal'



± 1935 - BOLDERSPRIJSKAMP

*Ploeg Cafe Royal tegen de Gebroeders Dejaegher : Staande : Albert Dejaegher - Julien Dejaegher - Jules Dejaegher - Oscar Dejaegher - Pol Dejaegher - Valeer Dejaegher - Emiel Madou - Valeer Hemeryck - Jozef Behaeghe - Remi Huysman - Jules Vermeersch.  
Zittend : - François Dejaegher - Adolf Dejaegher - Pieter Mylle - Eugene Ronse - Leon Terryn.*



voor de bolders van het Kristen Werkersverbond.

Deze prijskamp ging door op 11.09.1944, en op dezelfde dag huldigde men ook de heer MYLLE Pieter als oudste bolder van de stad. (zie foto)

De nieuw gestichte klub had wind in de zeilen want niet minder dan 88 leden werden ingeschreven. De liefhebberij draaide op volle toeren. Nieuwe bollen werden aangekocht en de tra herlegd.

Onder de stuwkracht van het nieuw bestuur, met aan het hoofd MYLLE Pieter als Ere-Voorzitter, MALISSE Jozef als Voorzitter en WERBROUCK Michel als schrijver-schatbewaarder kende de klub een bestendige groei.

Hieronder volgt het reglement van de klub :

## STAD IZEGEM

*Boldersklub : DE VLIJTIGE BOLDERS.*

*Lokaal : Kristen Werkersverbond, Kruisstraat 10 - IZEGEM.*

*12 november 1944. In den schoot van het Kristen Werkersverbond wordt eenen BOLDERSCLUB gesticht, onder de naam "DE VLIJTIGE BOLDERS".*

## DOEL

*Aangenaam verzet verschaffen aan de leden door :*

- 1) Het geven van prijskampen voor de leden*
- 2) Het oprichten van algemene prijskampen.*

## REGLEMENT

- 1) Om lid te worden moet men aan de schoolplicht voldaan hebben, dus 14 jaar oud.*
- 2. Als plicht neemt ieder lid op zich, de tra of bollen, en alle andere benodigheden, niet nutteloos te beschadigen, of te laten beschadigen door anderen in hun tegenwoordigheid.*
- 3. Ieder lid verplicht zich maandelijks een bijdrag te storten van 5 frank.*
- 4. De Schrijver-Schatbewaarder is gelast met het innen der bijdragen, en dit wanneer hij om de maand zich bij de leden bevindt.*
- 5. Na drie achterstellige betalingen wordt men aanzien als ontslaggever.*
- 6. Wie naderhand bijkomt betaalt den opleg gelijk andere leden gestort hebben, anders heeft hij geen recht tot de prijskampen.*
- 7. Een of meer prijskampen zullen om het jaar gegeven worden voor de leden alleen, mits inleg van 5 frank te betalen.*
- 8. In geval van landurige ziekte, betalen deze leden geen lidgeld meer, en blijven dezelfde rechten behouden van de andere, dus in noen- of avondmaal en tombola.*
- 9. De leden worden geklasseerd in vier kategoriën, waaruit men dan vier man uitlot en een peleton vormt. Deze kategoriën kunnen desnoods nog gewijzigd worden door het bestuur.*



10. Op 't einde van het jaar zal een noen- of avondmaal gegeven worden, om dan te samen eenen aangenamen avond of namiddag te kunnen doorbrengen.
11. Onder de leden wordt een bestuur gekozen, en bestaat uit acht man of meer.
12. Het bestuur éénmaal door de algemene vergadering gekozen, blijft zolang of dat er geen overlijden of ontslaggevers zijn, uittredende leden kunnen herkozen worden. Ere-Voorzitter - Ere-Ondervoorzitter en Bescherm-Ere-lid zijn niet herkiesbaar, voor zolang deze zelf hun ontslag niet geven.
13. Overleden en ontslaggevende bestuursleden kunnen vervangen door leden uitgezocht en voorgesteld door het bestuur, in de eerst daarop volgende algemene vergadering. In dewelke deze zullen goedgekeurd worden door de meerderheid van stemmen.
14. Het bestuur kan alleenlijk maar herkozen worden, op aanvraag door de algemene vergadering, en dit nog rekening houdende van de meerderheid der stemmen.
15. Het bestuur kiest onder hun eenen Ere- en Ondereerevoorzitter, Voor- en Ondervoorzitter, Schrijver en Schatbewaarder.
16. Het bestuur kan geene verantwoordelijkheid dragen voor ongevallen. Elk speler is zelf verantwoordelijk gezien het eene tra is "ZONDER WAARBORG BIJ ONGEVALLEN".
17. Alle moeilijkheden in 't spel of erbuiten zullen aan het bestuur onderworpen worden, die desgevallend zal beslissen.
18. Alwie zich niet onderwerpt aan het reglement of de bekrachting van 't Bestuur kan uitgesloten worden.
19. Een uittredend of uitgesloten lid heeft geen recht op teruggave van het gestorte geld.
20. Onvoorziene gevallen zullen door het bestuur geregeld worden.
21. Het bestuur stelt de algemene vergaderingen vast zo dikwijls als het dit nodig acht.
22. Jaarlijks zal de schrijver-schatbewaarder verslag uitbrengen over den toestand van de kas. Het kasboek wordt dan voor het verlopen jaar : Gezien en goedgekeurd door handtekening van Bescherm-Ere-lid, Ere- en Onder-Ere-Voorzitter alsmede Voor- en Ondervoorzitter.
23. Het jaar begint met den eersten zondag van December.
24. Bij geval van overlijden van een Bestuur of clublid, zal er een zielemis ter zijnder lafenis opgedragen worden.

Het bestuur was op 16.01.1948 als volgt samengesteld :

Beschermereid	: TYTGAT Jozef
Ere-Voorzitter	: MYLLE Pieter
Ere-Ondervoorzitter	: DEVYVER Kamile
Voorzitter	: MALLISSE Jozef
Ondervoorzitter	: COLPAERT Oscar
Schrijver-Schatbewaarder	: WERBROUCK Michel
Leden	: SEYNHAEVE Henri
	CATTEBEKE Ernest
	DEFORCHE Kamiel
	VANDEWALLE Julien
	NOPPE Jules
	BUYSE Oscar
	VANSTEENKISTE Jozef
	ACX Remi

Het reglement is in zijn oorspronkelijke tekst weergegeven.



# De boldersklub "De vljchtige Bolders" zoals die eruit zag in volle bloeiperiode

1948



1ste Rij : - 1. Gerard Vandommele - 2. Jules Noppe - 3. Jozef Mallisse - 4. Oscar Buyse - 5. Ernest Cattebeke - 6. Pieter Mylle - 7. Jozef Tytgat - 8. Camiel Devijver - 9. Julien Vandewalle - 10. Michel Werbrouck - 11. Henri Perneel - 12. Camiel Verlinde.

2de Rij : - 1. Remi Acx - 2. Camiel Deforce - 3. Oscar Colpaert - 4. Emiel Couckuyt - 5. Pierre Samyn - 6. Guillaume Verstraete - 7. Jozef Grillet - 8. Cyriel Declercq - 9. Jozef Vandorpe - 10. Cyriel Kins - 11. Henri Seynaeve - 12. Jozef Vansteenkiste - 13. Medard Dejonghe.

3de Rij : - 1. Julien Vergote - 2. Gerard Meurisse - 3. Benoni Durieux - 4. Hypoliet Toebat - 5. André Dufort - 6. Jozef Cornellie - 7. Eduard Verstraete - 8. Arthur Dufort - 9. Michel Verbaanwhede - 10. Gustaaf Carijn - 11. Georges Werbrouck - 12. Jozef Verscheure - 13. Silvain Seynaeve - 14. Maurice Verholle.

4de Rij : - 1. Alberic Corneillie - 2. Michel Oosterlinck - 3. Alidor Deca - 4. Noël Vannieuwenhuyse - 5. André Salambier - 6. Edmond Cracco - 7. Maurice Lapeire - 8. Alfons Naert - 9. Gustaaf Seynaeve.

5de Rij : - 1. Raphaël Dejonghe - 2. André Perneel - 3. Jerome D'Haene - 4. Maurice Vermeersch.



Helaas, in 1950 kende de klub echter opnieuw een onherstelbaar verlies. De Ere-Voorzitter Pieter MYLLE stierf op 93 jarige ouderdom. Met hem verdween een man die zijn ganse leven de bolderssport beoefend had. Hij was een legendarische figuur. Nu nog wordt zijn naam dikwijls vernoemd in de boldersmiddens.

Het klubbestuur werd noodgedwongen aangevuld. De stemming gaf volgende uit-

slag : Ere-Voorzitter : DEVIJVER Kamiel  
Voorzitter : MALLISSE Jozef  
Onder-Voorzitter : COLPAERT Oscar  
Sekretaris : WERBROUCK Michel  
Leden : CATTEBEKE Ernest, SEYNHAEVE Henri, DEFORCHE Kamiel, ACX Remi, SEYNAEVE Gustaaf, NOPPE Jules, BUYSE Oscar.

De activiteiten van de klub strekten zich vooral uit tot prijskampen voor de leden evenals vriendschappelijke ontmoetingen tegen vreemde klubs. Ook werd een Izegems interklubkampioenschap ingericht.

Jammer echter dat de Ere-Voorzitter DEVIJVER Kamiel (marmer, Gentse heirweg) in 1952, om persoonlijke redenen zijn ontslag moest geven. Kamiel was een echte liefhebber die zeer veel ter beschikking stelde van zijn geliefde klub en boldersport. Zijn heengaan werd door ieder bolder pijnlijk aangevoeld. Als Ere-Voorzitter werd Kamiel opgevolgd door Burgemeester Emiel ALLEWAERT. Vanaf 1950 zou de klub een jaarlijks klubkampioenschap inrichten. Hierna volgen de namen der onderscheiden klubkampioenen :

1950 : SEYNAEVE Gustaaf	1957 : VANDERMEERSCH Jules
1951 : DEBACKER Cyriel	1958 : MAERTENS Alois
1952 : WERBROUCK Michel	1959 : BLOMME Michel
1953 : SALENBIEN André	1960 : NOPPE Jules
1954 : LARIDON Jeroom	1961 : GODDERIS Roger
1955 : CATTEBEKE Ernest	1962 : COLPAERT Roger
1956 : DESMET Julien	

Einde 1953 gaf de man die zoveel gedaan had voor "DE VLIJTIGE BOLDERS" zijn ontslag. Sekretaris Michel WERBROUCK moest om persoonlijke redenen afscheid nemen van "zijn" klub.



Zijn opvolging kwam in handen van ondergetekende. Samen met Voorzitter MALISSE, de bestuursleden en andere welmenende liefhebbers zoals Tandarts VERVENNE, Rudolf UYTENHOVE en Gustaaf CALLEBERT, werden plannen gesmeed om, in navolging van andere bolders centra, interprovinciale prijskampen in te richten.

Op 11.09.1954 startte de eerste Izegemse reuze-prijskamp waaraan 5.000,-fr. prijzen verbonden waren. Deze eerste prijskamp had plaats in de gans vernieuwde bolletra. De vernieuwing had aan Jozef GRILLET (ijzerwinkel) zeer veel te danken want deze begaafde kunstschilder had de fond-muur van de tra in een prachtig landschap herschapen.

Deze eerste reuze-prijskamp kende een enorm sukses. Niet minder dan 64 ploegen lieten zich inschrijven aan 100,-fr. per peleton bestaande uit drie man, elk met twee bollen.

Aan deze prijskamp namen alle gekende bolders van West-Vlaanderen en zelfs Noord-Frankrijk deel. De partijen werden gevolgd door honderden liefhebbers. In de zeer ruime bolletra was dikwijls geen plaatsje meer onbezet. Banken werden bijgeplaatst om al de kijkers een zicht te geven op de tra.

In 1954 en de volgende jaren kende de bolderssport dan ook in IZEGEM een zeer grote bloei. Maar in 1958 kwam de ommekeer welke zich liet voelen door een sterke daling van het aantal deelnemers. De oorzaak lag in het feit dat te veel prijskampen werden ingericht. Dit bracht mede dat een uitgestippeld programma nooit op datum kon afgewerkt worden. Te veel partijen dienden uitgesteld en dit bracht vanzelfsprekend een terugvallen van de belangstelling mede.

Gedurende een partij van de prijskamp in 1959 moest het peleton BUYSE Edmond, MALISSE Jozef en DEFORCHE Kamiel het opnemen tegen een peleton uit ROESELARE. Het zou de laatste partij worden welke Meester MALISSE betwistte. Gedurende deze partij werd hij onwel en weinige dagen later, op 12.11.1959 verloren de "VLIJTIGE BOLDERS" hun voorzitter.

Meester MALISSE was bolder met hart en ziel. Voor zijn klub spaarde hij werk noch moeite. Zijn aandenken werd in eer gehouden. Tot bij het verdwijnen van de tra zag men zijn foto op de ere-plaats hangen, dicht bij zijn bolders.



Als voorzitter werd Meester MALISSE opgevolgd door ondergetekende en weer werden nieuwe initiatieven genomen. In 1961 werd het eerste Provinciaal Kampioenschap voor ploegen van twee man ingericht. Wat een sukses ! Niet minder dan 92 ploegen lieten zich inschrijven !!... Maar helaas, zo lang zou het niet meer duren.

Spijts alle inspanningen en goede wil van echte liefhebbers, die alles ter beschikking stelde van hun klub en liefhebberij daalde de belangstelling meer en meer. De ingerichte prijskampen kenden niet meer het sukses der eerste jaren. Het leden aantal van de klub verminderde ook van jaar tot jaar.

Tot in 1964 mocht men toch nog spreken van een normale klubaktiviteit. Dan volgde echter de genadeslag. De tra in het Kristen Werkersverbond moest verdwijnen om plaats te maken voor burelen.

Daarmede kwam het einde van één van de oudste vermaakafdelingen van het Kristen Werkersverbond.

Honderden en nog honderden bolders hebben in de tra van DE GILDE al die lange jaren hun ontspanning gezocht en gevonden. Moesten al die legendarische oude bolders, waarover nog dikwijls in de boldersmiddens gesproken wordt, terugkomen, wat zouden ze raar opzien dat "hun" tra verdwenen is.

Met het verdwijnen van de tra verdween een stuk folklore, een stukje ziel ... echt jammer.

Tenslotte volgt hierna een gedicht "'t Bollespel" van J. VAN DEN BERGHE uit ROESELARE.

Het is volgens mijn bescheiden mening, wondermooi opgesteld. Het geeft de lezer welke een klein beetje vertrouwd is met de bollesport een ideaal beeld over de omgeving (buiten-tra), over het spel, over de spelers, hun taak in het spel en hun gedragingen :

*'k Zitte geren rond den avond  
als de zonne, bontgeplekt  
in de lucht half weggesteken  
met heur sluitende oge blekt*



'k Zitte geren, in de schauwe  
waar er brede linden staan  
u 't aanschouwen, blijde landsvolk  
spelende in de bollebaan

Schoone zijt gij - en g'en weet het -  
los gekleed en los geschoeid,  
met uw lichaam, kloek lijk eeken  
met uw wezen, bruin gegloeid...

't Spel begint ... en d'eerste bolle  
uit een zekere hand gebold,  
loopt, gelijk een bolle garen  
ziedend over zijde rolt;

totdat zijn, al schuddebollend,  
waggelt en "goen avond zegt"  
en heur eindlijk, moëgelopen,  
voor de pluim te slapen legt.

's Bolders ooge speurde, brandend,  
't lopen van de bolle na;  
nu verzint zijn geest, de vesting  
op te bouwen in de tra.

Angstig klinkt het : Een hierbij nu !..  
en daar dobbert vast en stout,  
dat de zagerlinge wegstuift,  
eene tweede tegen 't hout.

Eene derde legt den truis vol,  
en twee andere, zwaar lijk lood,  
leggen, d'eerste bollen schuttend,  
breed bijeen, hun zelven bloot...

Nog twee dammen, korte blokken  
hollebokken, flauw en moë  
en, hoera ... daar ligt de vesting,  
en daar ligt de stake toe !...

En de bolders monklen vreedzaam :  
't blijft aan ons, het ligt te sterk !...  
en ze rooken bij de linden,  
wachtend naar het tegenwerk...

Daar !... De hand van eenen reuze  
jaagt een bolle naar den truis,  
maar ze schampt, ze springt omhoog  
en ze ploft in 't zagegruis...



Nu een tweede, scherpe schutter  
schiets er vastgesloten naar,  
valt de bollen aan in 't herte,  
slaat ze ruischend van elkaar...

Met het ruiflen van de bollen,  
arremms, tongen 't wikkelt al ...  
en de bolders wachten angstig,  
hoe de derde spelen zal.

Juichend reeds eer 't spel ten ende is,  
om dien fellen bollenschok,  
smijdt een jonkheid zijne bolle...  
jammer !... 't bokt iets op den blok !...

Nu een vierde ... dan een vijfde;  
beiden zijn wel uitgezet  
maar zij hapren ginder hoog  
in het breede bollennet ...

Doch een zesde meet en rekest,  
lijk een veldheer voor den slag,  
staat nu rechts en schuift dan links toe  
en keert weër waar 't schoner lag ...

En zijn bolle rolt van hooge,  
leege en nog eens hooge weër,  
en ze dreefelt langs de staakbol,  
... krinkelst ... en valt stervend neër ...

En de vrome bolderschare  
roept en mort en tiert dooreen :  
de eene hopenst, de andre vreezend,  
zeggen rond : Er is nog één !...

En betrouwend op zijn bolle,  
lijk een krijgsman op zijn zweerd,  
bolt een hand nu, die reeds rimpelt,  
vaste in 't spel en onverveerd.

Lang gesteken jaagt de bolle  
ronkend langs het blokgebouw,  
vangt de vriendenbolle in 't herte  
en slaat samen met heur "jouw".

Jouw ! zoo klinkt het over 'd hage,  
jouw ! en 't klinkt door 't lindeblad,  
jouw ! de volle bekers klinken,  
't klinkt al dat geen tale en had !



*En zoo bollen zij, en bollen,  
nimmer, nimmer, moëgebold,  
todd'at de avond tra en bolle,  
in zijn donker dekkleed rolt ...*

*Todd'at de avondklokke, kleppend,  
haren zang zaait verre en wijd,  
zaaiend, lijk de brave landsman,  
't rijke zaad op de akkers smijt ...*

*'t Scheebier schuimt dan in de bekers ...  
en dan gaan zij, weemlend voort,  
en 't gerucht van stap en tale  
wordt nu flauw ... dan ongehoord ...*

Schone bolderssport, erfenis van onze voorvaderen, moget gij nog lange, lange jaren eigen blijven aan ons Vlaamse volk.

Moge de jeugd de weg vinden naar de bolletra wat nu jammer genoeg niet het geval is. Misschien is de bollesport te rustig of ... te moeilijk.



# De tijd van toen

Rika Wyffels



Uit onze kinderjaren en vaak uit de kinderjaren van onze ouders of grootouders worden zeer sporadisch kleinigheden opgevangen of herontdekt zoals kleine gebruiken, voordrachtstukjes, liedjes of spelletjes.

Zo waren koorddansliedjes en aftelrijmpjes fel in en dat vooral in de meisjesscholen. Bij de jongens waren dat uiteraard alleen aftelrijmpjes.

Hier werden diverse aftelrijmpjes en koorddansliedjes genoteerd die zeer plaatselijk gebonden waren en gezien de tijd waarin ze gebruikt werden, ook vaak in het Frans gesteld waren. Op de kostschool werden ze meestal in behoorlijk Frans geciteerd, maar de meisjes uit de lagere school die ze prompt overnamen en ze in eigen buurt gebruikten en in hun dagelijkse straatpelletjes in hun volkse wijken zongen, maakten er vaak een echt bargoens versje van, dat in de verste verten niets met Frans te maken had. In zeer veel gevallen was alleen de klank en de cadans gebleven en ... ze zongen maar ...

Mochten er onder de lezers personen gevonden worden die dergelijke plaatselijke koorddansliedjes en aftelrijmpjes kennen, het zou ons plezieren doen, deze te mogen ontvangen met of zonder de muziek. Graag zouden we echter zien dat de eventuele aanbrengrer vermeld is en tevens het jaar waarin dit liedje door de jeugd bij hun spelletjes gebruikt werd.

Noot van de redactie.

Inzendingen sturen aan :

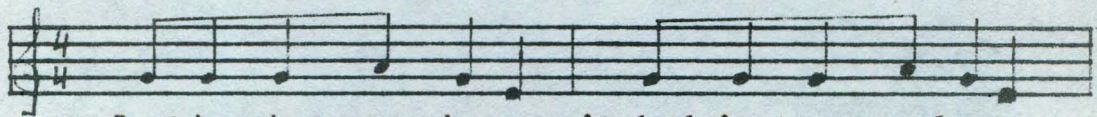
Antoon Vandromme  
Blauwhuisstraat 52

8700

IZEGEM



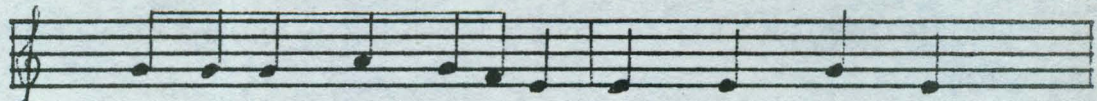
## Aftelliedjes



Jantje ging naar boven, 't had 'n twat verloren,



drie flessen wijn, 't goot het in zijn ketelke,



't roerde met zijn lepelke, pif, poef, paf, en



gij zijt er niet aan!

Poef!...

Jantje ging naar boven,

't Had iets verloren;

Drie flessen wijn,

't Goot het in zijn ketelke (emmerke),

't Roerde met zijn lepelke,

Pif, poef, paf,

En gij zijt er niet aan.

" Ave Maria" omstreeks 1900.



Astrakan, pieke, pieke, kollegram,  
Boere, boere, rataplam, niestrogram.

M. Cannaert-Van de Weghe.





Al onder de groene bomen,  
 Daar lag een Engels schip,  
 De Fransen waren gekomen,  
 Ze waren niet beter of ik.  
 Een hoed met pluimen,  
 Een broek met zijden linten,  
 Waar gaan we dat gaan tellen,  
 Honderdvier gezellen:  
 IO - 20 - 30 - - - IOO,  
 Die de laatste slag heeft  
 Zal het moeten zijn:  
 Ik of gij, o - effe - of  
 Gij zijt af.



Pi pin.... (van dit laatste werd de betekenis  
 niet achterhaald)

XIX<sup>o</sup> eeuw.

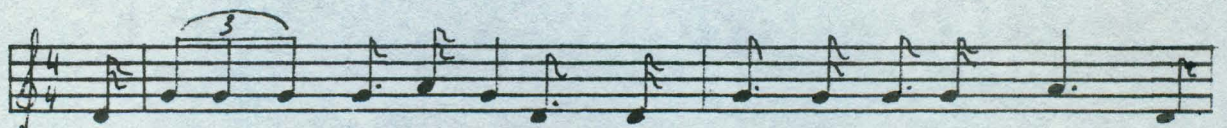


Une poule sur un mure  
 Qui picote la peinture, (ook: qui...du pain dur)  
 Picoti, picota,  
 Lèv' sa queue  
 Et saut' en bas,  
 I - 2 - 3 -  
 Et tu n'y es pas.

"Ave Maria" omstreeks 1920.







Al onder de groene bomen, daar lag een Engels schip, de



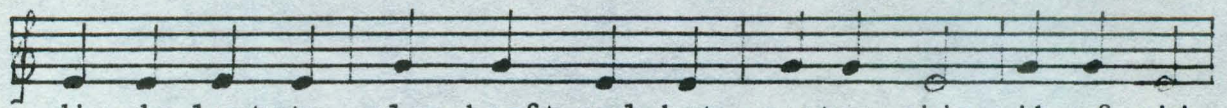
Fransen waren gekomen, ze waren niet beter of ik nen



hoed met pluimen 'n broek met zijd'ne linten, waar



gaan we dat gaan tellen, honderd vier gezellen, tiene..100



die de laatste slag heeft zal het moeten zijn, ik of gij



o-effe offe, gij zijt offe.

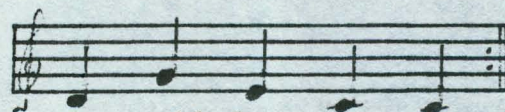
Pi- pin do et de

pi- pin do et de

(variante) Peepr'en zout dat

peepr'en zout en

Piek is troef en



vau-tril-lan-ce,

vau-tril-----lof.

is uw chan-ce

gij zijt of.

gij zijt of.

Omstreeks 1900.





Onder de pot,  
Waar zit de zot?  
In 't hinnekot,  
Wat doet hij daar?  
Eiers zuipen  
Hele kuipen,  
Zijn die eiers goed?  
Neen,  
Want ze zitten volbloed.

M. Cannaert-Van de Weghe.  
° 1905.



Onder den groenen inktepot,  
Daar zit de zot,  
Wat doet hij daar?  
Kat'slen met zijn bolleke,  
Wat is hij daar verloren?  
Alle twee zijn oren,  
Als hij t'avond thuis komt,  
Hij zal het wel gaan horen,  
Pief, poef paf,  
Slaat den boer zijn kop af,  
En hij ligt in de voren.

M. Cannaert-Van de Weghe.



Roere, roere inktepot,  
Waar zit de zot?  
In 't hinnekot,  
't Hinnekot dat brakke(!)  
't Manneke die 't vermakte(herstelde)  
't Wuuvje (wijfje) die nie wiste, het miste!  
Older de bolder,  
En ie vloog van de zolder.

H. Vanden Bussche-Oosthuyse.  
Omstreeks 1900.







Bompinette, bompiti, tapi, tapi rose



Bompinette, bompiti, tapi gris. Cach' un poing!

Juiste tekst: Pomme de renette, pomme d'api,  
d'api, d'api rose.  
Pomme de renette, pomme d'api,  
d'api gris.  
Cache un poing.



Spelers in cirkel, binnenwaarts gekeerd, voorarmen op lendenhoogte voorwaarts geheven; gebalde vuisten binnenwaarts gekeerd.

Bij het zingen tikt de afteller achtereenvolgens op al de vuisten in de cirkel; bij het laatste woord: "poing", slaat hij een vuist naar beneden weg en herbegint het wijsje terwijl hij zijn ronde voortzet; wanneer beide vuisten van een speler weggevallen zijn verlaat deze de cirkel, en zo verder tot en met de voorlaatste vuist. Naar gelang voorafgaande overeenkomst, speelt houder van de laatst overgebleven vuist al dan niet een belangrijke rol in het daaropvolgend spel.

Als startsignaal zegt de afteller gewoonlijk "poef" terwijl hij de hand naar beneden slaat.

"Ave Maria" omstreeks 1910.





## Koorddansliedjes

---



Wie gaat er mee naar de eir-pel-put,  
z'Heeft ge- schre-ven al in't la-tijn,



waar dat zus-ter Ce-ci lia is,  
dat ze mor-gen thuis zal zijn.

Wie gaat er mee naar de aardappelput,  
waar Zuster Cecilia is,  
ze heeft geschreven al in het latijn,  
dat ze morgen thuis zal zijn.

Wordt vlug gedanst; op de onderstreepte lettergrepen  
wordt er hoog gesprongen.

Dit dansliedje werd verboden op school, waarschijnlijk  
omdat omstreeks die tijd een "zuster Cécile" het kloos-  
ter verlaten had.

Th. Declerck-Vansteenkiste.  
Awe Maria, omstreeks 1935.





Mar-le, wip, wip, wip, wip, mar-le wup, wup, wup, les  
yeux fi-xés sur le pan-ta-lon, et de-dans les yeux  
de mar-le wip sam-bour; bleu, blanc, rouge.

Vlug gedanst; bij: "bleu...", hoog springen terwijl de koord 2 x zo vlug gedraaid wordt.

Ave Maria, omstreeks 1930.



L' au-tre jour dans ma chambrette,  
en fu-mant la ci-ga-rette,  
ma chambrette é- tait en haut,  
en jou-ant le pi- a- no. Do re mi fa sol la si do.

Danser springt 4 x langzaam terwijl de koord eveneens langzaam gedraaid wordt; bij "brette" wordt de koord vlug boven het hoofd van de danser gedraaid; deze houdt zich ondertussen stil voorwaarts gebogen. De vier versjes worden op dezelfde manier uitgevoerd; do, re..., zoals "brette" "haut" "rette" en "no".

Ave Maria, omstreeks 1930







Den Maandag zij breide, den Maandag zij breide,  
zij breide al lachende Madam, pompiano,  
zij breide al lachende Madam, pompom.

Den Dinsdag zij waste, den Dinsdag zij waste,  
zij waste...

Den Woensdag zij strijkte, enz...

Den Donderdag zij naaide,

Den Vrijdag zij wierd ziek,

Den Zaterdag zij was dood,

Den Zondag zij verrijsde,

Wordt vlug gedanst; bij de onderstreepte lettergrepen  
hoog springen.

Wordt eveneens in een ronde gespeeld, terwijl een  
meisje in het midden het lied uitbeeldt.

M. Cannaert-Van de Weghe.







J'ai des roses de-mi closes, des muguets et  
Jeu- ne fille si gentille, par-fumez- vous



des jasmins.  
en chemin. Chemin, chemin, chemin!

Wordt vlug gedanst; bij het einde van de eerste regel, "mins", hoog springen, evenzo bij het einde van de tweede regel "min"; eindigen met drie maal hoog springen bij het drie maal roepen van "chemin".

Ave Maria, omstreeks 1920.



Balieng, balang, balangsiang, et 1 et 2 et 3!

Koord langzaam weg en weer over de grond bewegen, ondertussen wordt er telkenmaal over gesprongen; na "3", de koord gewoon draaien, terwijl er langzaam gedanst wordt; vervolgens: 3 maal vlug, 1 maal hoog, en eindigen met gans de tijd hoog springen.

Ave Maria, omstreeks 1930.



Bleu--Blanc--Roège!

Zelfde danswijze als "l'autre jour...".  
Er wordt niet gezongen.



Omstreeks 1930.



Olleke, bolleke, ka---as,  
eierke, beierke, pi---es.

Op dezelfde manier gedanst als: "l'autre jour..." hier-  
bij wordt niet gezongen.



't Zit een ratje in mijn kouske, Leontientje, haal het uit.  
Ene keer uit.  
Herhalen..., en "twee keer uit", en zo verder...

Wordt vlug gedanst; bij: "ene keer uit." hoog springen ter-  
wijl de koord dubbel vlug gedraaid wordt.



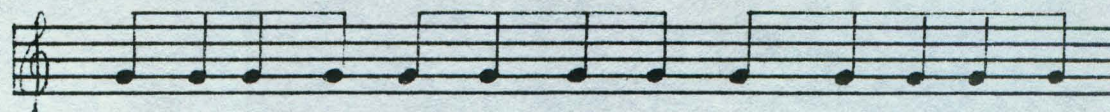
Marguerite, ma petite,  
vous avez de longs cheveux,  
mais vous êtes encore petite,  
pour porter une robe bleue.



Un, deux, trois: janvier, février, mars....,

Bij un, deux, trois; wordt vlug gedanst.  
Janv., févr., mars., 1° Ix hoog, 2x vlug.  
2° op elke maand: Ix hoog.

Omstreeks 1930.



E-lo- die-tje, E- lo- da- tje,  
zien vader zit er ach-ter met de skippe met de

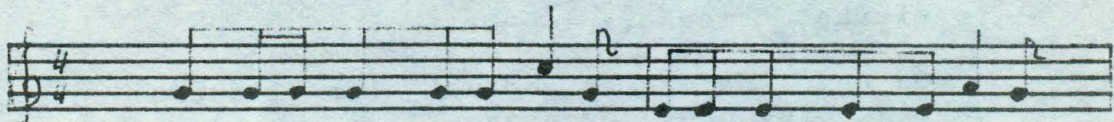


E- lo-dong dong dong.  
tange, met de vi- o- lon.

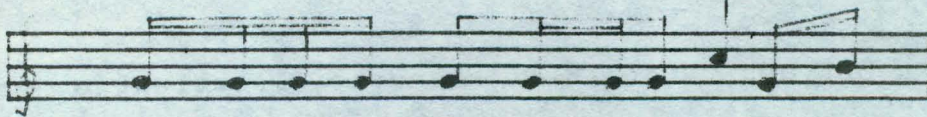


XIX° eeuw.





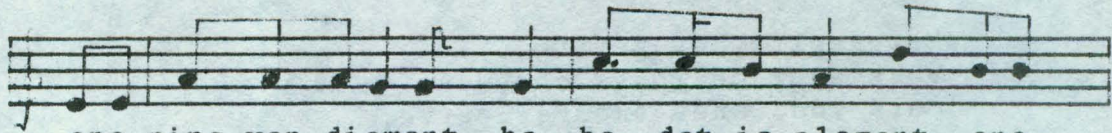
'k Heb ene ring gevo-onden, ene ring van diamant,



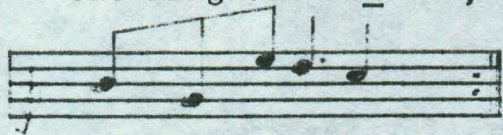
'k heb hem op het slagveld gevo-onden, ne



ring van diamant, ha, ha, dat is plezant



ene ring van diamant, ha, ha, dat is plezant, ene



ring van diamant!

Wordt vlug gedanst; op de onderstreepte lettergrepen wordt er hoog gesprongen.



M. Cannaert-Van de Weghe.





Wordt vlug gedanst; tussen het einde van de 1° zin en het begin van de 2° zin; tussen het einde van de 2° zin en het begin van de 3° zin; en zo verder ..., wordt er hoog gesprongen. Vanaf " En avant sergeant...", wordt er gans de tijd hoog gesprongen, en zo tot het einde.

"Ave Maria" omstreeks 1940.



Op de markt, sur le marché, 'k heb gevonden, j'ai trouvé,  
vier schap'n, quatre moutons,  
'k ga naar huis, j'vais à la maison.

Wordt vlug gedanst; op de onderstreepte lettergrepen wordt er hoog gesprongen.

M. Cannaert-Van de Weghe.



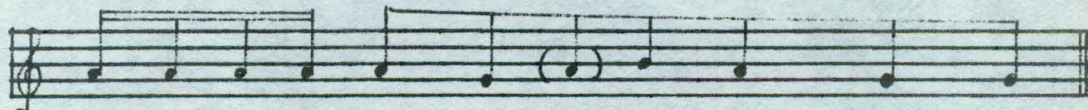
Oh, mijne man ligt ziek in bedde, 'k hope dat hij op  
sterven ligt, het is jammer van mijn bedde,  
dat het zo bedorven is.

M. Cannaert-Van de Weghe.





Tin-ge-lin-ge-ling, waar zit het vrouw-ke?  
" " " " " wat doet het daar?  
" " " " " met wel- ken kam?



Tin-ge-lin-ge-ling, het zit in 't schouw- ke.  
" " " " " het kamt zijn haar.  
" " " " " met een be- nen kam.

Wordt vlug gedanst; hoog springen op de onderstreepte lettergrepen.

Ave Maria, omstreeks 1930.



En avant Madame du sergent, balancez Madame du pompier,



faites le tour Madame du tambour, restez la Madame du



soldat, En avant sergent, balancez, pompier,



faites le tour tambour, restez là soldat.



# Geschiedenis van "De Mandelkoor",

DEEL TWEE

1862

De jonge zangmaatschappij "De Mandelkoor" had reeds met heel wat tegenkomsten te kampen gehad. Het nieuwe jaar zou hen op dat gebied niet beter vergaan. Het zouden nu geen moeilijkheden worden nopens ontslagen van bestuursleden of moeilijkheden van interne aard, maar het zou nu heel in het bijzonder gaan over de keuze van het lokaal.

In het verslag van 23 maart, een vergadering die ten huize van de voorzitter François Berlamont gehouden werd, kunnen we de mistoestand vernemen. De leden van de zangvereniging worden door de baas en de bazin van "De Blauwe Kroon" met minachting bekeken, veelal worden smaadwoorden geuit en na de zangherhaling, wordt aan de leden van "De Mandelkoor" de toegang tot de Estaminetplaats geweigerd. Er werd zelfs als voorwaarde gesteld, om de zaal verder te gebruiken, dat alle leden na de herhaling uit die Estaminetplaats moeten blijven.

Onmiddellijk komt het voorstel om van lokaal te veranderen. De keuze moet echter goed overwogen worden. Daarom zal er een algemene vergadering gehouden worden. Deze zal doorgaan in "De Zalm" in de Gentsestraat.

Op 26.03.1862 zijn zeventien leden tegenwoordig om hun stem uit te brengen. Veertien keuren "De Blauwe Kroon" af, terwijl er toch nog drie stemmen voor het oud lokaal. 's Anderendaags wordt er weer in "De Zalm" vergaderd om een nieuw lokaal te kiezen. Nu wordt met 14 tegen 5 de voorkeur uitgedrukt voor "De Grote Hert", vijf kozen voor "Het Sint-Sebastiaenshof".

In de eerste bestuursvergadering die op deze keure volgde, zijnde op 15 mei werd besloten mede te dingen aan de prijskamp te Menen op 6 juli 1862.

De volgende stukken werden uitgekozen :

- ° *De Mandelzonen* door Adam.
- ° *De Vlamingen* door Ach. Thibau

Ook zullen ze naar Brugge gaan om ook daar mee te dingen aan het festival. Deze beslissing werd genomen in de zitting van 21 augustus en als stukken voor dit festival werden volgende liederen uitgekozen :

- ° *Blauwe Maandag* door J. Kücken
- ° *Drinklied* door L. De Rillé.



In hetzelfde jaar richt "De Mandelkoor" een schrijven aan het Gemeentebestuur om ze te vragen een festival te willen inrichten en hun jaartoeelage te willen verhogen.

Bij het huwelijk van de Ere-voorzitter had de zangmaatschappij haar uiterste best gedaan. Als tegenprestatie voor het gezellig feest, schenkt de Weledele Heer J. de Pélichy nu een piano aan "De Mandelkoor". Ook aan de Provinciale Raad wordt een toelage aangevraagd en worden twee hulpzangmeesters benoemd : Emiel Gheysens en Jules Thibau.

## 1863

---

Reeds met de aanvang van dit jaar wordt toegezegd voor de festivals te Hees-tert op 14 juni en te Sint-Baafs-Vijve op 21 Juni en te Aarsele op 9 Oogst. Op de beide eerste zullen uitgevoerd worden :

- *Matrozenlied* : L. De Pauw
- *Drinklied* : L. De Rillé

Op de laatste :

- *De Mandelzonen van Adam*
- *Watergeuzen, Buysens*

Het herhaald reizen op festivals heeft sleet gebracht op de muziekboeken, een opnieuw inbinden schijnt hoogst dringend. Wij vernemen ook dat de maatschappij over een vaandel beschikt. Immers op de processie moeten de leden bij de vlag blijven tot na de zegening met het Allerheiligste.

Er wordt ook nu een regeling getroffen met het oog op het reizen naar- en terugkeren van de festivals. "De leden zullen van de gemeente waar het festival plaats heeft te samen vertrekken om 10 u. 's avonds juist, indien het feest geëindigd is. Vijftien minuten te voren zal de rijtuigvoerder de peerden inspannen en de trompet blazen om de leden te verwittigen. Op het gestelde uur zal men voortrijden zonder naar iemand te wachten. 't Huis gekomen zal niemand in een andere herberg dan het hof der maatschappij mogen gaan op boete van 50 centiem".



Het concert op Kermisdinsdag zal gehouden worden in de zaal van het lokaal "De Hert". In de vergadering van 15 aug. wordt er besloten met 3 stemmen tegen één onthouding dat "De Mandelkoor" het inhuldigingsfeest van de Maatschappij van onderlinge Bijstand "De Broederliefde" te Izegem zal bijwonen.

Dit jaar ook is het dat de voorzitter Francis Berlamont in het huwelijk treedt met juffrouw Rosalia Le Cluyse van Bavikhove op 7 oktober 1863. Speciale schikkingen worden voorzien om dit feest te vieren.

Op 7 Oktober zal gans de Mandelkoor naar Bavikhove, het dorp van de bruid van de voorzitter, trekken, om de zangen te verzorgen.

"Een Mis in muziek van Vandeghinste zal door de leden aangeleerd worden om die gedurende de huwelijksmis te Bavikhove te zingen. Na dezelve zal er een koor uitgevoerd worden. Enige leden zullen daarvoor de toelating aan de pastoor van Bavikhove gaan vragen. Voor het huwelijksmaal zal een aanspraak gedaan worden, en een koor uitgevoerd, beide voor de omstandigheid gemaakt. Onder de leden zal een inschrijving geopend worden om aan de heer Berlamont een huldebewijs ten geschenke op te dragen, bestaande in ene sierlijke pendule.

Den dag der terugkomst van de echtelingen zal er hun een serenade gegeven worden en de maatschappij zal de zaal van haar hof verlichten".

Om in de gunst te komen van de gemeenteraadsleden, die de toelagen moeten stemmen, wordt beslist na hun verkiezing een serenade te geven. Het is van belang deze invloedrijke personen aan zijn kant te hebben, want vijf ereleden bieden in dit jaar hun ontslag aan.

Het Cecilia-feest wordt zo geregeld dat het een broederlijke en aangenaam samenzijn moet worden. Verschillende prijzen worden uitgelooft voor het beste stuk voordracht en voor het beste stuk eigen compositie. Ook prijzen in natura, dan onder de vorm van stopen bier, worden uitgelooft. De maatschappij doet dit jaar een gewichtige stap verder, er wordt immers beslist tal van instrumenten aan te kopen voor orkest om de partijen der koren te begeleiden of om alleen op te treden.



## 1864

---

In dit jaar, niet minder dan in het voorgaande, stelt de Mandelkoor veel belang in de festivals. Ook de weledele Heer Ere-voorzitter moedigt deze initiatieven aan door telkens een zekere som te betalen tot dekking van de onkosten. Zo worden verschillende festivals gepland, zoals dit ieder jaar het geval was.

Deze van Hulste, voorzien op 29 juni en waar

° *Ka-ein-ka-a* door Ch. Bosselet en

° *Drinklied* door L. De Rillé

voordien werd uitgekozen, kon niet doorgaan, daar het uitgesteld werd en dan samenviel met de uitvoering te Antwerpen.

De Mandelkoor trok dan naar Antwerpen en hier was er op 21 augustus een punten-tekort van één punt om de prijs te ontvangen van de steden kleiner dan 10.000 inwoners. (Annuaire Musical 1880).

Voor de reis naar Antwerpen schonk de weledele Heer Ere-voorzitter 50,-fr.

Op 6 November zijn er verkiezingen voor het bestuur. Wordt schatbewaarder J. Kerckhof; bestuurslid wordt L. Ronse en secretaris E. Neyrinck.

Voor dit jaar wordt aan Camiel Thibau een vergoeding van 50,-fr. toegekend om zijn prestaties bij de herhalingen.

## 1865

---

Nu de Mandelkoor in het bezit is van instrumenten komt aleens een aanvraag deze te gebruiken. Na lang gepraat wordt beslist in de zin van weigering. Er zijn ook moeilijkheden aangaande de herhalingen. Daarom wordt artikel 26 veranderd als volgt : "Het bestuur, gezamenlijk met de zangmeester bepaalt den dag en uur van de herhalingen voor de werkende leden. Wekelijks heeft er ten minste één repetitie plaats die één uur duurt". Zij zullen gehouden worden op zondag telkens van 12.30 uur tot 13.30 uur en de maandagavond van 8 uur tot 9 uur in de winter en van 8.30 uur tot 9.30 uur in de zomer, van Pasen tot Stads-kermis.



Op het Kerstfeest van 1865 werd de hoog-  
mis opgeluisterd door *De Mandelkoor*.

Dat was reeds in jaren niet meer gebeurt  
en daarom werd de algemene aandacht er  
zo flink door getrokken en de kerkzang  
zelf viel zo bijzonder mee.

In het Slossefonds (IV/64) is er een  
krantenknipsel bewaard waarin de lof-  
woorden over deze uitgevoerde mis van  
Bühler kunnen gelezen worden. De auteur  
van dit artikel noemt

*"De Kyrie (sic) is als een klagende stem  
welke den Heer om genade smeekt, de  
Gloria schitterend, de Credo nu deftig  
dan droefgeestig, de Sanctus grootsch  
en edel ... een menigtal zangers onder  
het geleid van de heer H. Clement paer-  
den hunne heldere stemmen met de klank-  
volle tonen van een betrekkelijk getal  
speeltuigen en deden met wondere juist-  
heid van uitvoer en kieschheid van  
smaek deze verdienstvolle muzikale sa-  
menstelling de ruime kerk door weer-  
klinken..."*

Naast dit archiefstuk zat nog een twee-  
de (IV/65) dat hier in exenso volgt.  
Door plooiën en ouderdom zijn enkele  
woorden weggevallen of minder duidelijk  
maar de tekst geeft bijzonder goed een  
tijdsbeeld weer van beoordeling en  
journalistiek uit deze jaren.

Gisteren, ter gelegenheid van het Kerstfeest, werd als  
eene plegtige mis in muziek uitgevoerd door de Zangmaatschappij  
de Mandelkoor. Het was voor de eerste maal sedert vele jaren dat  
de geloovigen den dienst op de hoogzaal met begeleiding van or-  
kest hoorden, en dat de ruime gewelven onzer nieuwe kerk weer-  
galmden van de zigtbare toonen der godsdienstige muzieke.

Hier, gelyk in vele plaetsen, had eenigerwyze het gedacht de  
overhand gehad dat voor de goddelyke diensten de *plain-chant*  
onbepaaldelyk den voorkeur verdient boven het kerkmuziek. Doch  
nu begint men deze vooringenomenheid daer te laten, en zich te  
voegen naer de besluiten genomen door de Algemeene Vergade-  
ring der Katholiken te Mechelen. « Indien men in de kerk slechts  
*charivaris* laet hooren, » werd in dit Kongres gezegd; « dan heeft  
» men gelyk dezelve af te schaffen, maer wy kunnen niet aenne-  
» men dat men het kerkmuziek in het algemeen by zulke uitvoe-  
» ringen beoordeele. Wanneer een kerkmuziek statig, klaer, een-  
» voudig, vol uitdrukking, kracht en welluidendheid is, dan  
» verrukt en verheft het de ziel, bevordert de godsvrucht, luis-  
» tert de plegtigheden op, zonder ze te stooren, en is er de vol-  
» tooijing van. »

Ook drukt gemelde Vergadering den wensch uit dat in elke stad  
en in elke gemeente van eenig aenbelang, eene maetschappij zou  
bestaan waer het kerkmuziek beoefend en aangemoedigd wordt.

In onze stad, die onder vele opzigten zich roemen mag op ver-  
betering en vooruitgang, was er in dat vak wel ook iets te doen,  
dewyl de middels er toereikend zyn om het kerkmuziek op eene  
voldoende wyze uit te voeren. Ik wensch dan de maetschappij de  
*Mandelkoor* uit ter herten geluk dat zy die schoone taek op zich  
genomen heeft. Ik ben in den dienst tegenwoordig geweest, en  
met genoegen mag ik zeggen dat de 8<sup>de</sup> misse van Bühler welke  
zy gekozen had, byzonderlyk onder de hoogmis met veel samen-  
hang en juistheid uitgevoerd werd, op eene wyze die ongetwyfeld  
de herten moest verrukken en de zielen tot God verheffen.

Geewis zal deze eerste stap, die zoo wel gelukte, de leden aen-  
moedigen om hunnen iever te verdubbelen en gestadig voortgang  
te doen op het spoor hunner kunst in dit vak, dat wel het voor-  
treffelykste is, dewyl de opluistering der kerkelyke diensten en de  
verheerlyking des Allerhoogsten er het doel van zyn. *Andit* ver-  
heven doel zullen zy zich waardig houden door de onberispelyk-  
heid van hun gedrag, en hunne goede houding op de hoogzaal,  
voorwaarden door het Kongres voorgeschreven.

Onder de middels van verbetering stel ik vooreerst : te trach-  
ten dat in het vervolg eenige kinderstemmen in de tenorparty ge-  
hoord worden, en dat de uitvoering ook door den orgel begeleid  
worde, om meerder volheid en kracht aen het muziek te geven.

Sedert heb ik met spyt vernomen dat deze zoo alleszins edele  
en loffelyke pogingen der *Mandelkoor*, hoewel zy om zoo te zeg-  
gen den algemeenen byval der Iseghemnaren ontmoeten, toch het  
voorwerp zyn van zekere tegenkanting waerschynelyk gesproken  
uit kleingeestige gevoelens.

Dit verwondert my niet te zeer. Alle schoone werken hebben  
hier hetzelfde lot ondergaen. Om van geene wereldlyke instellin-  
gen te spreken, wil ik maer het inrigten der Kongregatie, het  
bouwen der nieuwe kerk, het aenkoopen van nieuwe klokken,  
aenstippen. Ondanks allen tegenwil zyn die zaken tot stand geko-  
men en spreiden zich fier ten toon, terwyl tegenstreving en be-  
knibbeling reeds tot stof en vergetelheid gezonken zyn.

Zoo ook, hoop ik, zullen het kerkmuziek en orkest der *Man-  
delkoor* allen tegenstand te boven komen.

Eene maetschappij die, zoo als deze, den byval heeft en op den  
onderstand kan rekenen van de deftigste burgers en van den ge-  
achten herder der parochie, van eene weledele familië, invloed-  
hebbend te Iseghem door hare milddadigheid, en waervan een lid  
haer Voorzitter is, ja zelfs van den hoogwaardigen Kerkvoogd die,  
tydens zyn bezoek alhier, haer de grootste blyken van toegenen-  
genheid en deelneming gaf, zulke maetschappij, zeg ik, wanneer  
zy blyft wél doen, mag de vyandelykheid van eenige benyders  
zonder vrees te gemoet zien.

De tegenkanting ener zaek die de algemeene belangstelling  
der ingezetenen gaende maekt en hunne goedkeuring ontvaagt,  
behoeft maer gekend te zyn om door de openbare denkwyze ge-  
merkt te worden met den naem dien zy verdient; en moest zy  
lukken, de verantwoordelykheid ware zoo veel te grooter.

Aenveerd, enz.

X.



Als verdere bedrijvigheden voor dit jaar sommen wij op :

- 1) de inhuldiging van Mgr. Faict bij zijn komst te Izegem, waarbij het hof van de Mandelkoor, zijnde de afspanning "De Hert", verlicht wordt.
- 2) het festival te Wakken op 11 juni en
- 3) het festival te Ieper waarvoor weer een som van 40,-fr. geschonken wordt door de Ere-voorzitter. Op dit festival worden volgende stukken uitgevoerd :
  - ° *Saul's lierzang van Gevaert*
  - ° *Drinklied van De Rillē.*
- 4) in het beluik van het Boomforeest grijpt het zangkundig veldfeest plaats op 5 september.
- 5) op 15 oktober het jaarlijks concert.
- 6) op het Ceciliafeest wordt de 8e mis van Buhler uitgevoerd.

In de bestuursvergadering van 10 juli wordt melding gemaakt :

- 1) dat het bestuur nieuwe "eretekens" zal laten maken in zilver. Vermoedelijke prijs 2,50,-fr. à 3,-fr. per stuk.
- 2) dat ze graag zouden zien dat tegen 1 mei van het komend jaar, alle leden een geschikte kledij zouden hebben.

De aanvraag tot vergoeding wordt gesteld aan het stadsbestuur, en een verhoging van 100,-fr. op de gewone hulpsom wordt gevraagd. Een speciale hulpsom van 600,-fr. wordt gevraagd om een festival te houden te Izegem.

In "Annuaire Musical 1880" wordt voor 1865 nog melding gemaakt van de Mandelkoor die 2 medailles behaalt in Eernegem.

- 1) een om de deelname aan het festival,
- 2) een voor het grootste aantal uitvoerende leden.

Dit festival werd gegeven ter gelegenheid van de inhuldiging van de spoorweg Oostende-Armentières.

## 1866

Het jaar begint met slecht nieuws vanwege het stadsbestuur. In de vergadering



van 20 januari wordt medegedeeld dat wel de steunsom verhoogt tot 150,-fr., maar in geen geval wil weten van een speciale bijdrage van 600,-fr. voor het geven van een festival.

Het jaar '66 betekende voor Izegem een soort mijlpaal in zijn geschiedenis. Immers dan werd het kanton verlegd van Ingelmunster op Izegem, na jarenlang rivaliteit tussen de beide buurtsteden. De feesten die volgden waren triomfantelijk stoet, etc. Ook de Mandelkoor liet zich niet onbetuigd. Ze trad op met een serenade aan de feestvierders aan tafel verenigd in het stadhuis. Ook werd er beslist tot deelname in de stoet en op de "Estrade" op de Grote Markt zouden ze een gelegenheidskoor uitvoeren.

's Avonds wordt ook aan de Fakkeltocht deelgenomen.

Wanneer de zangmeester Cam. Thibau ontslag neemt als zangmeester dan wordt deze taak voorlopig aan J. Thibau toevertrouwd. Een weinig later echter wordt door toedoen van de voorzitter de heer Florentin Dumon tot zangmeester aangesteld.

Volgende festivals zagen de Mandelkoor onder de deelnemers :

1. Zarren op 10 juni met de stukken *De Mandelzonen, De Watergeuzen en Drinklied.*
2. Kortijk met *De Watergeuzen en Saûls Lierzang.*

De aanvraag tot steungeld wordt bij het gemeentebestuur vernieuwd. Er wordt 200,-fr. gevraagd en opnieuw 600,-fr. voor het geven van een festival. (Aanvraag van 21.09.1866 - Binnengekomen briefwisseling 2727).

Het Cecilia-feest wordt gehouden op 26 november en is als steeds : gedurende de H. Eucharistie wordt de Mis van Ohnewald met orkestbegeleiding uitgevoerd.

## 1867

---

Het jaar 1867 betekent voor de Mandelkoor een jaar van drukke activiteit, een jaar van ernstige moeilijkheden en tevens het jaar waarmede de geregelde wer-



king van de Mandelkoor ophoudt. Wij zullen nadien moeten wachten tot 1880, zegge dertien jaar, eer wij opnieuw sporen zullen vinden van een ernstige bedrijvigheid.

Onder deze bedrijvigheid merken wij vooral aan : Het toon- en zangkundig feest op Zondag 13 Januari en op Zondag 24 Februari. Het festival van Heestert dat doorgaat op 28 mei zal door "De Mandelkoor" bijgewoond worden en volgende stukken zullen naar voor worden gebracht :

° *De Watergeuzen*

° *De Bruiloft in 't Dorp*.

Het festival te Izegem met "*Saül's Lierzang*" en "*Bruiloft in 't Dorp*".

Festival te Avelgem op 21 Juli met "*De Watergeuzen*" en "*Bruiloft in 't Dorp*".

Een uitstap naar Dadizele op 10 September, en de inhuldiging van pastoor Lonnevillle op 14 november waarin de Mandelkoor de H. Driekoningen uitbeelt.

Aan de nieuwe herder werd ook een serenade gehouden en werd hem een gelegenheidszang aangeboden, "FEESTKOOR" geheten.

De moeilijkheden lieten ook op zich niet wachten. Vooreerst kwam er een aanbod vanwege het stadsmuziek om samen een festival in te richten. Er schenen speciale redenen te zijn om niet samen met het stadsbestuur de leiding in handen te nemen. Er werd een zekere hulp beloofd en de deelneming werd toegezegd maar geen verantwoordelijkheid werd opgenomen.

Korte tijd daarna komt er verbod vanwege de pastoor om nog verder te zingen op het doksaal met begeleiding van de instrumenten, zo P. Kerckhof en E. Dekeyser, beide lid van de fanfaren : "De jongens van Boos Iseghem", hun medewerking bij deze zangen verleenden. Het scheen dus wel te gaan tegen deze fanfare. De Mandelkoor, in de mening dat zij geen reden hadden om ruzie te zoeken met andere muziekmaatschappijen van stad besloot eenvoudig niet meer te zingen op het doksaal en de instrumenten die daartoe hadden gediend te verkopen. Er wordt een contra-bas verkocht voor 110,-fr.

Een nieuwe beproeving overviel de maatschappij wanneer Flor. Dumon zijn ontslag aanbood als zangmeester. Hij werd opgevolgd door H. Neirinck die in de



STAD ISEGHEM.

# GROOT FESTIVAL

OP ZONDAG 14 JULIJ 1867,

door de volgende Maatschappijen :

- |  |  |
|--|--|
| 1. <i>Iseghem</i> , Fanfaren der stad.       | 10. <i>Iseghem</i> , de Mandelkoor.        |
| 2. <i>Ingelmunster</i> , Harmonij.           | 11. <i>Oostroosbeke</i> , Harmonij.        |
| 3. <i>Aerseele</i> , Fanfaren.               | 12. <i>Meenen</i> , Fanfaren.              |
| 4. <i>Wynevale</i> , Muziek van M. Matthieu. | 13. <i>Wervick</i> , Stadsmuziek.          |
| 5. <i>Wyugene</i> , Fanfaren.                | 14. <i>Kortrijk</i> , Cercle Musical.      |
| 6. <i>Meulebeke</i> , Harmonij.              | 15. <i>Halluin</i> , Sapeurs-Pompiers.     |
| 7. <i>Denterghem</i> , Harmonij.             | 16. <i>Moorslede</i> , Philharmonij.       |
| 8. <i>Thielt</i> , de Goede Vrienden.        | 17. <i>Rousselaere</i> , Jongelingenkring. |
| 9. <i>Wewelghem</i> , Fanfaren.              |  |

Bijzondere treinen van den ijzeren weg zullen om 11 ure 15 min. 's avonds vertrekken van Iseghem naar Wervick en van Iseghem naar Aerseele.

D. A. I - SLOSSEFONDS IV. 109





bestuursverkiezingen van dit jaar in deze functie werd bevestigd naast E. Neyrinck die geheimschrijver werd en J. Messiaen die samen met J. Thibau bestuurslid gekozen werd. Tot zover de gebeurtenissen van dit jaar dat als laatste plechtigheid had het Cecilia-feest. Er werd, nu een andere pastoor aan het bestuur was, n.l. E.H. Lonneville, (° 25.01.1823 - + 25.06.1891. Hij kwam van Rollegem en was pastoor te Izegem (Sint-Tillo) van 23.10.1867 tot aan zijn dood). toch wéér gezongen dit jaar in de kerk. Na de mis werd het stuk "De Zeehelden" uitgevoerd. Doch daarna schijnen die zeehelden met man en muis in zee verzonken te zijn.

Het was enigszins een betreurenswaardige vaststelling voor Bestuur en leden van "De Mandelkoor" een schipbreuk te constateren wanneer het 10-jarig bestaan in zicht kwam.

In het verslagboek, met zoveel zorg bijgehouden is nu een gaping vast te stellen van dertien jaar.

Het zal nu duren tot 1880 alvorens deze zangvereniging weer nieuw leven en bloed wordt gegeven, en dan met nieuwe moed weer aan het zingen gaat.





# Registre van politieke ordonnantien

VIERDE DEEL

*Edgard Seynaeve*  
Grote markt. 25 - bus 11 -  
88 ROESELARE

Deel IV (1708 - 1720)

## Resolutie van 2 mei 1708

Resolutien genomen by d'heeren hooghbailliu , Burghm ende Schepenen vande prochie ende Prinsdomme van Iseghem Emelghem appendentien ende dependentien van diere , beginnende van tweeden meye duyst seven hondert achte soo volcht , Schepenen vande prochie ende Prinsdomme van Iseghem deputeren soo sy doen by desen de persoonen van d'heer Pieter-François Le Loup , hooghbailliu ende Sr Hilair Marchelier , schepenen vande voornomde prinsdomme ome te gaen naer de stadt van Ghendt opden derden deser loopende maent meye 1708 , ende aldaer hun te presenteren opden vierden deser voor den heer raet ende procureur generael de la Vilette commissaris inde saecke die dese wethouders moeten sustineren als Vrs (verweerdere) iegens de ghemeentenaeren ende insetene der selver prochie Hrs (eisere) by regte vande 16 april laestleden gepresenteert inden Raede van Vlaenderen , ende daerinne te doen met advis van rechtsgelerde 't gonne sy in raede sullen vinden te behooren wanof sy van hunnen besoinge naer hun retour rapport sullen doen int Collegie . Actum in hunne extraordinaire vergaedinghe desen tweeden meye seventhien hondert achte . 't merck Rogier van Severen , J. vande Capelle , J. de reu , Gillis Gheijnsens .(p 8)

Hierbij geven de Izegemse schepenen opdracht aan Pieter Le Loup en aan Hilaire Marchelier hun belangen te verdedigen in de Raad van Vlaenderen te Gent . Bijgestaan door rechtsgelerden moeten zij als verweerdere de gemeente verdedigen tegen de inwoners van Izegem die er optreden als eisende partij . Procureur-generaal de la Vilette is ook met deze zaak belast . Bij hun terugkeer moeten zij de wethouders inlichten over de stand van zaken in dit geding .

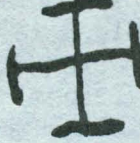
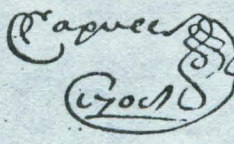
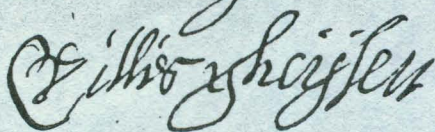
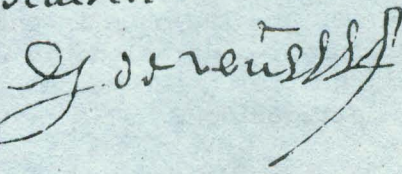




July 1708

Resolutien genomen by d'heeren  
hoogh:ballen, Burgheer en Schepenen  
vande prochie ende Prinsdomme van  
Iseghem Envelghem appendentien  
ende dependentien van diene  
beginnende van tweeden meye  
duyft seuen hondert uelste Seo  
volest.

Schepenen vande prochie ende Prinsdomme van  
Iseghem deputeren soo sy doen by desen de personen  
van d'heur Pieter Francois le Soup hoogh:ballen ende  
sr. hilaire Marchelier Schepene van voorn prinsdomme  
om te gaen naar de Stadt van Ghent opden derden  
deser loopende maent meye 1708: ende aldaer hun te  
presenteren opden vierden deser voor den heer Raet  
ende procureur generel dela villette Commissaris  
inde Saekke, die vrede wethouders moeten sustinieren  
als vrs ugens de ghementenaeren en justitene der  
Seluer prochie sijn by rechte van 16. april laestleden  
gepresentert inden Raede van vlaenderen, ende daerinn  
te doen met ciouis van rechts gelerde Vigonne sijn  
raede sullen vinden te behooren, want sij van hunne  
besornghe naar hun retour rapport sullen doen int  
Collegie actum in hunne extraordinaire vergaderinge  
desen twaden meye seuenthyen hondert achte  
+ meek.

Rogier  van Seuren  
J. vander Capue   
Gillis Ghysels  J. de reus 



Resolutie van 23 mei 1708

Ordonnantie verbiedende op doodstraffe de officieren van justitie , domeinen , middelen ofte traiten in eenighande manier met woorden of werken te beledigen of verongelyken . Belovende 25 p.vl.g. aen den aanklager met verzwyg van zynen naem .

Alsoo eenigen tydt naer den anderen , veele desorders ende moetwillicheyd is gheplicht alsmede geweld ende oppositie gedaen soo ande officieren vande justitie , als wel die wegens haere hoogmogende syn gestelt ende ghecommittert tot d'administratie ende directie vande domeynen , middelen vande consumtie ende de traites , soo ist dat hooghbailliu ende Schepenen vanden prinsdomme van Iseghem ten versoucke ende by ordre vanden heere Andries Caen , als gheauthoriseert van wegen haere hooghm. de Staeten Generael der Vereenichde Nederlanden , hiermede wort gheordonneert aen al ende een ider der innegesetene deser prochie , om sich t'onthouden van voor het toecommende eenige officieren soo vande justitie , de domaynen , middelen ofte traittes in eeniger hande manieren met woorden ofte wercken te beledigen ofte te verongelycken veele min sich selfs iegens haer t'opposeren int' uytvoeren van haere functie , op peine dat de geene gevonden wort hier tegens met woorden ofte wercken te misdoen , andere ten exempel ende sonder eenige conniventie anden lyve ende naer exigentie van saecken metter doot sal gestraft worden , belovende eene premie van vijftwintich ponden grooten vlaems te betaelen by den gemelden heer Caen an de gonne die sal connen bewijsen wat persoon ofte personen sich met geweld , woorden ofte wercken iegens de gemelde officieren sullen opposeren, ende daerenboven sal haeren naem worden verswegen , ende opdat niemant hier van eenige ignorantie en pretendere soo sal desen alomme worden gepubliceert ende gheaffigeert alwaer men gewoon is soodanighe publicatie ende affictie te doene , actum in Iseghem 22 meye 1708 , ende was onderteeckent Andries Caen .  
Ter ordonnantie van d'heeren vant' magistraat , my t'oorconden als greffier , onderteeckent B. Clement dict Fiefvez : Onder stont gepubliceert ende gheafficeert ter plaetsen ordinaire , ter presentie vande generaele ghemeenten tot Iseghem opden 23 meye 1708 , my t'oorconden als officier , onderteeckent B. van Houtte (p 8 en 8v)

---

Waarschuwing aan de Izegemse bevolking . Verzet of geweld tegen officieren van justitie , aangestelden der domeinen en personen belast met het ontvangen van de belastingen zal streng bestraft worden , in sommige gevallen zelfs met de dood . Dit bevel gaat uit van de heer Andries Caen , vertegenwoordiger van de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden . Een premie van 25 ponden wordt uitbetaald aan personen die zulke overtreders aan de overheid komen aangeven (met belofte van discretie) .





Resolutie van 13 augustus 1710

Resolutie waerby geene taire zal gegeven worden dan aen de commandanten met gecommandeerde partyen .

Den 13 ougst 1710 hebben d'heeren hooghbailliu ende Schepenen Pieter Le Loup Sr Gillis Gheysen resolutie genomen ende vaste ghestelt ten meerdere profyte van het ghemeente , dat men int toecommende geene taire en sal gheven ande guiden , soo vanden cant van Vranckeryck als Gheallieerde , die alhier dickwils passeren ende repasseren , op pretext dat sy van commandanten (alwaer sy in guarnisoen syn) uytgesonden worden , ten waere dat sy met ghecommandeerde partyen quaemen in welke gevalle men hun taire sal gheven . (p 8v - 9)

---

Voortaan zullen geen kredieten meer verleend worden aan vertegenwoordigers van zowel de Franse als Geallieerde strijdkrachten wanneer zij niet in het bezit zijn van uitdrukkelijke bevelschriften of vergezeld zijn van een troepenmacht .



Resolutie van 28 december 1710

Op 28 decembre 1710 hebben d'heeren Rogier van Severen , Joos vande Capelle , Pieter-François Amerlinck , Hilair Marchelier , ende Gillis Gheysen , by mondelinghe deputatie , gedeputeert Boudewyn Clement , hemlieden greffier , naer de stadt van Meenen , ome aldaer part te geven aen mynheere van Linde , commandant der selve stadt , vande rafraicissemerten die de ruyters van het guarnizoen van Deynse (uytgesonden by ordre vanden heer grave van Uclen commanderende binnen het voornomde Deynse) een regiment cuirassiers vanden generael Patui ende by ordre van mynheere Schlaurspack luitenant-colonel van het selve regiment , wekelyckx inde prochie waeren , nemen ten grooten ende excessiven coste van het ghemeente .

Den gedeputeerden rapporteerde dat den voorschreven heer van Linde daerinne dese prochie geenen dienst en conde doen mits het troupen waeren van syne keijserlycke Maiesteyt , maer dat hij geraedich vont datter iemant vande wethouders naer Deynse soude gaen omme den commandant te spreken ende vraegen wat hij was pretenderende , ten eynde hy dese prochie soude exempteren vande rafraicissemerten die syne troupen waeren doende . (p 9)

---

Greffier Boudewijn Clement wordt door de raad naar Menen gestuurd om er te gaan praten met mijnheer van Linde , garnizoenscommandant . Al te dikwijls komen de Geallieerden voorraad opdoen in de gemeente tot groot nadeel van de bevolking . Mijnheer van Linde verwijst Clement naar de autoriteiten welke hun commando hebben te Deinze gezien de fouragerende troupen aldaar hun standplaats hebben .





Resolutie van 31 december 1710

Den 31 Xbre 1710 hebben d'heeren Rogier van Severen , Joos vande Capelle , Pieter-François Amerlinck , Hilair Marchelier , ende Gillis Gheysen , Boudewyn Clement ghedeputeert naer Deynse omme te spreken den heer grave van Uclen ende syne protectie t' aensoucken alsmede de gonne van mynheere Schlaurspack luitenant-colonel van 't selve regiment , hun biddende dat sy dese prochie int' toecommende souden believen t' exempteren ende commanderen dat syne ruiters alhier geene taire en souden doen , belovende de voornomde heeren te erkennen .

Den gedeputeerden afgekeert synde van syne voiage rapporteerde dat de voorschreven heeren hadden beloofd dese prochie int' toecommende onder hemlieden protectie te nemen . (p 9 - 9v)

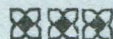
Clement wordt dus naar Deinze gestuurd om er met de graaf van Uclen en Luitenant-Colonel Schlaurspack te onderhandelen . Opgelucht kan hij de raad mededelen dat deze commandanten de nodige bevelen zullen geven opdat hun troepen niet meer te Izegem komen fourageren .



Resolutie van 2 januari 1711

Den 2 ianuary 1711 hebben d'heeren Rogier van Severen , Joos vande Capelle , Pieter-François Amerlinck , Hilair Marchelier ende Gillis Gheysen , schepen , gedeputeert Boudewijn Clement , hemlieden greffier , ome naer Cortryck te gaen ende aldaer te coopen vier servicen van serveetgoet ende de selve te verheeren aen mynheer den grave van Uclen ende mynheer Schlaurspack , eensweeghs te geven aen Srs Windereau ende Casimirus elck vyf patecons in specie . De gedeputeerden gekeert synde van syne voiage rapporteerde dat de voornomde heer grave van Uclen niet en wilde accepteren de voorschreven servicen maer dat hij seer recommandeerde dat den gedeputeerden soude erkennen mynheere Schlaurspack , in consequentie van welcken is hij den selven heer Schlaurspack gaen spreken , aen wien de voornomde servicen presenteerde den welcken het selve serveet goet refuseerde te nemen seggende dat hy 't selve niet noodich en hadde maer wel geldt ende dat hy daer uyt moeste betaelen den grave van Uclen , waerover den selven Clement gheconveniëert is met den selven Schlaurspack ende heeft by syn ordre aen iemant vande domestiken van Schlaurspack betaelt sestien pistolen in specie , aenden camerlinckknecht vanden grave van Uclen eenen patecon in specie ende aende partisans Windereau ende Casimirus t'saemen thien patecons . (9v - 10)

Om de situatie met Deinze gunstig te behouden wordt Clement door de Wet naar Kortrijk gestuurd om er "... vier servicen van servietgoederen ..." aan te kopen . Deze stukken zullen als geschenk aan de graaf van Uclen en aan Luitenant-Kolonel Schlaurspack aangeboden worden . Ook vijf patacons worden voorzien om de partisans Windereau en Casimirus te belonen . Terug uit Deinze verhaalt Clement dat de graaf deze geschenken niet wilde aanvaarden maar aandrang om ze te overhandigen aan kolonel Schlaurspack . De kolonel weigert en zegt dat hij liever geld zou hebben . Clement slaagt er in met deze autoriteit overeen te komen . De kleine lieden worden ook niet vergeten : zestien pistolen aan de dienaar van kolonel Schlaurspack , één patacon aan de kamerdienaer van de graaf van Uclen , aan de partisans Windereau en Casimirus elk vijf patacons .







Dragonder der Nationale Regimenten (Oostenrijk) omstreeks 1710 .  
Meestal bestonden deze eenheden uit Belgische vrijwilligers .  
Zij waren in onze streken gelegerd .(In de tekst worden zij aangeduid als  
Geallieerde troepen) .

Naar een lithografie van het Keizerlijk en Koninklijk Geografisch Instituut  
Wenen , 1880.



### Resolutie van 31 januari 1711

Den 31 ianuary is het Collegie vergadert gheweest op het ontfangen van eenen brief van Mr den pensionaris Le Loup , versouckende by den selven dat dese prochie soude overgeven hemlieden staet , pretentien van oncosten diese hadde ghesupporteert ten iaere 1710 door de detachementen dienende voor escort vande convoyen schepen , vrecht hebbende van ammunitie van oorloghe , omme de selve te brynghen inden staet van oncosten vanden gonne de prochie van Wevelghem ende andere soude geleden hebben door de troupen ghedetacheerd uyt legher van mynheere den luitenant-generael Colliaer , gecampeert tot Moorseele . Waerop de regierders deser prochie hebben geantwoort geen generael maer een particulier last te wesen ende niet anders tot als noch ghepraticqueert te wesen ende niet geraedich te vinden over te leveren de versochte staeten oncosten , ten waere de generaliteyt vande Roede van avise waeren datsy de groote taire van partyen detachementen ende commandementen souden moghen rencontreren , in welck geval sy hunnen staeten met plaisier souden overgeven geconsidereert dat het in equiteyt bestont . Aengesien dese prochie alle de compagnien gepasseert merckelijck meer als alle andere prochien van de Roede hadde geleden sonder dat de generaliteyt vande Roede daerinne heeft willen contribuieren .(p 10 - 10v)

---

Op 31 jan. 1711 ontvangt de Izegemse Wet een brief van pensionaris Le Loup uit Mene . Hierin wordt aangedrongen op het inleveren van een onkostenstaat voor het jaar 1710 . Deze staat moet betrekking hebben op het onderhoud van begeleidingsdetachementen voor munitieschepen . In dezelfde brief wordt verder uitgelegd hoe de Izegemse onkostenstaat zal gevoegd worden bij die van Wevelgem en andere parochies die enig leed zouden ondervonden hebben van deze begeleidings-troepen , toen gelegerd te Moorseele en onder bevel van Lt-gen. Colliaer . Op dit schrijven wordt heftig gereageerd . Resoluut laten de wethouders weten dat zij met dergelijke samenvoeging niet kunnen akkoord gaan . Vooral dan wanneer Izegem merckelijck meer te lijden heeft gehad van ingekwartierde en voorbijtrekkende troepen . Daarenboven werd vastgesteld dat het hoofdbestuur van de Roede zelden of nooit is willen tussenkomen in daaruitvloeiende onkosten .



### Resolutie van 23 februari 1711

Den 23 february 1711 is het Collegie vergadert geweest op eenen brief vanden selven mynheere Le Loup van daeten derden der voorschreven maent , concernerende de gheleden schaede by de prochie van Wevelghem ende andere als voren , ten eynde men goet soude vinden te acquiesceren aen eene resolutie die met eenparigghe toestemmynghe vande regierders vande Roede was genomen van eene egalisatie ende repartie te maecken vande leverynghe van fourage die sy hadden gedaen . In voldoeninghe van welcke , sy naer ryp beraet geseyt ende gheresolveert hebben en te confereren aen hunne voorgaende soustenuue ende daerbij te persisteren , voorhoudende voor hunne defentie dat alhoewel datter detachementen vant' legher van Mr Colliaer van tydt tot tydt syn uytgegaen , datsy daerom ten vollen niet en hebben laeten te vraegen ende te doene de leverynghe tot Moorseele , waer anne de claegende partye niet en hadde volcommen te doene hunne leverynghe tot Moorseele ende alhoewel sy de selve hadde volcommen , en hebben daeromme geene reden geleden intresten te commen vraegen tot laste van de generalyteyt vande Roede , te meer 't selve binnen de gemelde Roede noyt ghepraticqueert en is geweest ende veel min binnen de casselrye van Cortryck alwaer ider syn last van



detachementen dienende voor escort ende convoyen moet draegen , te meer dat de Roede , alhoewel dese prochie wiert ghetravailleert door ordinaire detachementen ofte commandementen ovuyt een legher ghecampeert ontrent onse prochien ende niet op de Roede van Meenen , haer noyt te gemoete en is gecommen ende en heeft de selve niet gepretendeert , ende in cas sulcks moste gebeuren het soude strecken tot eene totale ruine vande Roede , altwelcke voor desen meenichmael te vergifs is gheallegneert geweest .(p 10v - 11)

---

Le Loup antwoordt dat zijn besluit het gevolg is van een resolutie welke met eenparigheid van stemmen genomen werd door de bestuurders van de Roede . Gedreven door koppigheid of door intelligent verzet blijft Izegem hardnekkig bij zijn stelling . Zo stippen de wethouders aan dat niettegenstaande er van tijd tot tijd detachementen van Mr Colliaer te Izegem vertoefden de parochie buiten het onderhoud van deze troepen steeds de leveringen naar het militair kamp van Moorseele heeft uitgevoerd hoewel zij geenszins daartoe verplicht was . Zo gezien schijnt het de parochie dan ook billijk dat iedereen zijn eigen lasten zou dragen . Het deert de Izegemse wethouders niet dat dergelijk arrangement in fine de gemeente heelwat nadeel zal berokkenen gezien een gans leger in 1710 op Izegemse grond was verspreid . Zonder ooit de hulp van de Roede in te roepen werden de kosten door de Izegemnaren zelf gedragen . Uiteindelijk laten de wethouders zich bitter ontvallen dat dergelijke praktijken vanwege de Roede vroeger nooit zijn voorgevallen in de kasselrij Kortrijk .

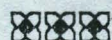


#### Resolutie van 8 maart 1711

Den 8 maerte 1711 heeft 't Collegie vergadert op de clachte die d'heer Pieter-François Le Loup , hemlieden hooghbailliu , hun voorhielt nopende de extorsien ende quaden handel die d'officieren vande Licenten op den 7 der voorschreven maent synde Libre Feiste binnen Iseghem hadden gecommiteert op het ghemeente deser prochie commende met coyen op de merckt ende de selve vercoopende aende inwoonders der voorseyde prochie , de welcke sy wilden verobligeren aent comptoir kennisse te geven van vercoopynghe ende faute dies datse verobligeert waeren te betaelen de boete daertoestaende . Waerop 't Collegie geresolveert heeft ten effecte van dien requeste te presenteren aen myne Edele heeren gedeputeerden van haere Hoogh. Mog. der Vereenichde Nederlanden tot Ryssel omme daer op t' hebben hemlieden ordonnantie .(p 11)

---

Op 8 maart 1711 ontvangen de wethouders een klacht van hoogbaljuw Pieter Le Loup . Hierin worden de uitbuitingen en de aftrogelarijen van de officieren van de ...Licenten.... gelaakt . Op zaterdag 7 maart , vrij feest te Izegem (Libre Feiste) , hadden deze aangestelden koeien verkocht op de grote markt en hadden zij de koper op straf van boete opgedrongen zelf de aangekochte dieren aan te geven aan het ...Comptoir... (klaarblijkelijk om verschuldigde lasten op de koper af te schuiven) . In antwoord op deze klacht hebben de wethouders een verzoekschrift gestuurd naar de vertegenwoordigers der Verenigde Nederlanden te Rijsel om over bedoelde zaak een ...ordonnantie... te ontvangen .





Resolutie van 25 juni 1719

Actum den 25 iuny 1719 , ter extraordinaire vergaederynghe van hooghbailliu , Burghm ende Schepenen van Iseghem . Daer is gheresolveert op 't versouck van Maerten Larmuseau (voor desen ghewoont hebbende binnen dese prochie , en aldaer ghebruyckt hebbende syne hofstede ende landen , ende van hier gaen wonen binnen de prochie van Duckene resorterende onder de Casselrye van Ypre) die d'heeren voornomt te kennen gaf dat hy hem vont toegesproken voor Burghm ende Schepenen der heerlickheede vanden Haselt Oost Yperambacht , by Sr. Ioannes Verhulst ontfanger geweest deser prochie vande pointinckrollen vanden iaere 1712 omme wysdom executoir over de poyntinge vanden selven iaere 1712 , en dat daerinne soo verre geprocedeert was dat hy verweerder geadmitteert was ter premie de welcke hy delayeerde te voltrecken in raede vindende hem inden Raede van Vlaenderen te beclagen over dese anspracke als incompetent geweest synde , en voorders dat hy by reconntie (als hebbende contrepotentien van wagenreede tot laste deser prochie) de selve schultpointynghe wilde rencontreren dat hy ten effecte dies inden selven Raede den 10 juny 1719 regt hadde gepresenteert , waarby 't hof sonder regart te nemen op 't betreck en proceduren gedegen voorde voornomde Burghm ende Schepenen ordoneerde partyen te compareren voor den heer raedt Goethals ten eersten daeghe by hem te preciseren medebryngende alsulcke bescheden , documenten , als sy respectievelick t'hemlieden interesse sullen vinden dienstich , en namentlick den selven Verhulst den settinckbouck dies vant' wysdom executoir voert , ende voornomde Burghm ende Schepenen door den greffier en eenen gedeputeerden behoorelyck geautoriseert en geïnstrueert alsulcke declaratien van supliants pretentien als onder hun souden mogen berusten met de staeten ende repartien daertoe relatief , en wenschende de selve saecke met vryntschaep afteleggen versochte seer instantlyck 't selve Collegie daertoe arbieters te kieser , waertoe gecosen syn geweest d'heeren Leloup , pensionaris ende François Deleporte , advocaeten tot Meenen , ten overstene van d'heer Jan-Baptist Havet ende Sr Jan Robbens regierders der roede van Meenen die op den 31 jully 1719 hun vonnisse hebben gegeven , tot de defensie van welcke gedeputeert is geweest Boudewyn Clement , greffier van 't selve Iseghem .(p 11v)

---

Op 25 juni 1719 worden de Izegemse wethouders aangesproken door Maerten Larmuseau , gehuisvest te Oekene doch oud-inwoner van Izegem . Deze landman laat de raad weten dat hij door burgermeester en schepenen van de heerlijkheid den Hazelt (handelend in naam van Joannes Verhulst oud-pointer van Izegem) aangemaand werd achterstallige belastingen voor 1712 te vereffenen. Hiermede ging hij niet akkoord en bracht de zaak voor de Raad van Vlaenderen . Deze instantie , zonder rekening te houden met de proceduren voor burgmeester en schepenen , verwees beide partijen op 10 juni 1719 naar raadshier Goethals . Voorzien van de nodige bescheiden en documenten dienen zij aldaar de zaak te regelen in ...vryntschaep... Langs beide zijden worden bemiddelaars aangesteld enerzijds de advocaten Le Loup en Deleporte en anderzijds bestuursleden Havet en Robbens van de Menense Roede . Deze tussenpersonen leggen hun besluiten neer op 31 juli 1719 . De Izegemse griffier Boudewijn Clement wordt naar Menen gestuurd om aldaar de gemeentebelangen te verdedigen .





Resolutie van 23 augustus 1719

1°... Actum den 23 ougst 1719 ter extraordinaire vergaederynghe van d'heeren Le Loup , hooghbailliu , Rogier van Severen , Burghmeester , Pieter van Oost , Jacques de Wulf , Pieter Japick , Gillis Buyse , Pieter Vereecke fs Nicolaes en Jan de Laere , schepenen .

Daer is geresolveert niet meer te betaelen en te contribuieren hunne quote portie int' pensioen vanden onderpastoor deser prochie , sustinerende dat het een last is vande thiende hefters der selven prochie , ten effecte van welcke sy in rade vinden den heer Prelaet van St Maertens tot Dornyck als eenen vande groote thiende hefters bij regt toe te spreken en voor advocaet te nemen mynheer Persyn woonende tot Ghendt tot het instrueren van aldies wordt er gedeputeert den persoon vand'heer Pieter-François Le Loup , hemlieden hooghbailliu die met 't eyndryen van deze vacantie hem sal transporteren naer Ghendt immers ten daeghe als den selven Persyn (aen wie onsen greffier wort geordonneert te schrijven) sal stellen , wanof den selven heer Le Loup naer syn retour van syn besoinge rapport sal doen int'Collegie .

---

Op 23 augustus 1719 beslissen de wethouders niet meer tussen te komen in de vergoeding voor de onderpastoor . De wet meent dat dit een last moet zijn voor de grote tiendenheffers van de parochie in casu de prelaat van de abdijs St-Maarten te Doornik . Pieter Le Loup wordt naar Gent gestuurd om contact op te nemen met meester Persijn , advocaat aangesteld om de Izegemse belangen te verdedigen . Bij zijn terugkeer moet Le Loup verslag uitbrengen .

2°... Op den 23 dito , 't selve Collegie wel onderricht synde ende bevindende dat de calsie dese prochie in vele plaetsen moest gerepareerd worden ende niemant onder hemlieden synde geautoriseert ome de sorghe daerover te nemen , hebben daertoe gecommiteert den persoon van Sr Gillis Buyse hemlieden confrere in wette , hem toeliggende voor iaerlyckx pensioen de somme van twalf ponden parisis ingaende met den eersten january vanden iaere toecommende 1720 ende eyndende met den lesten decembre desselfs iaer 1720 .(p 12)

---

Op 23 augustus 1719 geeft de wet opdracht aan Gillis Buyse in te staan voor onderhoud en herstelling aan de steenweg . Hiervoor krijgt hij jaarlijks 12 ponden parisis .



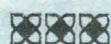


## Toelichtingen bij Deel IV

- de la Vilette , procureur-generaal bij de Raad van Vlaanderen te Gent (1708)
- Andries Caen , vertegenwoordiger te Menen van de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden . In 1708 was Izegem onder geallieerd bestuur .
- van Linde , bevelhebber van het geallieerd garnizoen te Menen .(1710).
- graaf van Ucle , geallieerd plaatscommandant te Deinze .(1710).
- generaal Patui (of Patini) , bevelhebber van een geallieerd kurassiersregiment .(1710).
- Luitenant-kolonel Schlaurspack , korpsoverste van een kurassierseskadron , gelegerd te Deinze in 1710.
- Windereau en Casimirus , geallieerde militairen , gelegerd te Deinze , hebben vermoedelijk als tussenpersonen gediend bij de kontakten tussen greffier Clement en de geallieerde autoriteiten .(1711).
- Luitenant-generaal Colliaer , bevelvoerend officier van het geallieerd kamp dat in 1710 opgeslagen was te Moorsele .



- Taire , mondvoorraad en/of fourage , aan opeisende troepen meestal tegen kwijtschrift afgeleverd .(1710).
- Rafraicissementen , mondvoorraad en/of fourage .(1710).
- Verheeren , aanbieden .(1711).
- Patacon (patagon) , groot zilveren muntstuk , gangbaar in de XVIIe en de XVIIIe eeuw in de Nederlanden (= + 48 stuivers) . Dit geldstuk was ook gekend als Albertusdaalder (1612 tot 1710) .  
(Uit Grote Winkler Prins , 7e druk , deel 15) . .(1711).
- Pistool , Spaanse gouden munt van 2 escudos (dubloen) , gangbaar in de Spaanse Nederlanden in de XVIIe en de XVIIIe eeuw .  
(Uit Grote Winkler Prins , 7e druk , deel 15) . .(1711).
- Partisan , lijfknecht of drager van de ...partizaan... (soort verkorte piek met steel van 2 à 3 meter lang met een in een brede punt uitlopende bladvormige kling).(Uit Grote Winkler Prins , 7e druk , deel 15 p 129 en deel 4 p 63) .(1711).
- Generaliteit , hoofdbestuur van de Roede .
- Officieren van de Licenten , vermoedelijk personen welke bepaalde voorrechten bezitten inzake verkoop (hier van dieren) .(1711).
- Comptoir , waar de belastingen terecht komen en opgetekend worden .(1711).
- Ordonnantie , reglementering .(1711).
- Pointinckrollen en settinckbouck , lijst of boek waar belastbare personen in opgetekend worden met hun bijdrage .(1711).
- Wysdom executoir , van rechtswege uitvoerbaar .(1711).
- Quote portie , verschuldigd deel .(1719).







# Snippers nr 25

ANTOON VANDROMME, Blauwhuisstraat 52 - Izegem

185. EDUARD POPPE -

"Uit de korte loopbaan van POPPE is ook de herinnering bewaard aan een spreekbeurt die hij op uitnodiging van de Paters Kapucijnen te IZEGEM kwam geven voor de algemene vergadering van de priesters derde-ordelingen op 7 augustus 1923."

Uit : "DE STEM VAN MOERZEKE" - 15.03.1978 - p. 87.

186. HERMAN GÖRING TE IZEGEM -

*In aansluiting met het verschenen artikel "FLUGPLATZ ABEELE" in T.M. nr. 54, p. 111.*

"... Midden 1917 had hij zeventien vliegtuigen neergeschoten, naast het Ijzeren kruis nog twee medaljes veroverd en zijn sporen zodanig verdiend dat hij benoemd werd tot bevelhebber van een pas gevormd eskader JAGDSTAFFEL 27, dat, met Loezers eenheid, als basis Izegem had, aan het front in Vlaanderen. De luchtoorlog laaide op en de Engelsen en Fransen, nu voorzien van nieuwe vliegtuigen en gesynchroniseerde geweren en met enkele roekeloze verse piloten uit Amerika, hadden de ongelijkheid in de lucht rechtgetrokken, ook al hadden ze de beheersing ervan nog niet terugveroverd."

Uit : "HERMAN GÖRING" van L.MOSLEY, Uitg. Manteau, Brussel p. 32.

187. LE BLEUET -

In het begin van de XXste eeuw bestond er te Izegem een kleine vereniging van jonge liberalen die geregeld samen kwamen en een tweevoudig doel hadden :



1. Toneelopvoeringen realiseren in de Franse taal,
2. Degelijke financiële bijstand verlenen aan bepaalde caritatieve doeleinden.

Hun stamlokaal was het "DRINKHUY" (nu "CLUBHUIS") op de Korenmarkt. Deze dynamische groep jonge liberalen had ook een eigen vlag die ze samen met hun opgespaarde drinkgeld hadden laten vervaardigen.

Het was een zijden vlag, chroomgeel met een blauwe rand. In het gele middenveld stond geborduurd :

Bovenaan : LE BLEUET, - daaronder : een bosje korenbloemen -

Helemaal onderaan : ISEGHEM.

Op de blauwe rand lezen we onderaan rechts in chroomgele cijfers : 1912.

De leden van LE BLEUET waren :

- ROSIERS Nestor, regisseur van de GRETRYKRING en tevens van LE BLEUET.
- DECLERCQ Leon, - VANGHEENBERGHE Leon, - GENSON Lucien, - BILLIOUW Octave,
- VANNESTE Marcel, - DRIESENS Leon, - NEIRYNCK Arthure (Lendelede), - VAN LANDEGHEM Jan (Ingelmunster), - de drie gebroeders VANWTBERGHE.

Le Bleuët verdween met W.O. I.

188. In T.M. nr. 55 (1979/3), in het artikel over DE LEERBEREIDING lezen we bij de stamboom van de Izegemse huidevettersfamilie DECLERCQ over een CYRIEL DECLERCQ die daar als niet gehuwd voorkomt. Dat is fout. De heer Cyriel DECLERCQ huwde immers met Emma DEVOS, die geboortig was van Oudenaarde en in Gent overleed. Uit dit huwelijk sproot een enige dochter Paula DECLERCQ (° Izegem 12.08.1891 - Sint-Pieters-Woluwe 14.06.1978). Ze huwde met Daniël Ameye (° Izegem 16.08.1884 - overleed te Gent). Hun enige zoon is Louis Ameye.

189. AANVULLING -

Bij het artikel LANDBOEK BIJ EEN HUWELIJK (T.M. nr. 55 (1979/3) werd de vraag gesteld : Hoe verliep het dan allemaal verder met Jonker Josephus van Huerne ?

Wel, uit zijn *eerste huwelijk* op 13.02.1776 met barones Isabelle Louise de Carnin de Staden had hij vier kinderen waarvan twee vrij jong stierven en één als novice bij de S.J. in Oswalde (Rusland).



Doch Josephus van Huerne huwde een tweede maal op 19.02.1784 met Marie - Anne Josephine de Schietere de Loppem (° 11 aug. 1764 - + 28.12.1804).

Uit dit *tweede huwelijk* werden geboren :

1. François Nicolas - ° 14.12.1784 - + 26.06.1785.
2. Antoinette Marie, ongehuwd - + 01.01.1824 - oud : 27 jaar.
3. Marie - Josephine - ° 03.06.1786 - + 07.08.1828.

Ze huwde te Brugge met Jean-Marie DE PELICHY, Burgemeester van Brugge, senator. (+ Brugge 18.11.1859)

Uit dit laatste huwelijk werden twee kinderen geboren :

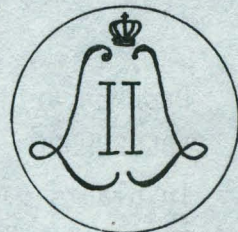
1. Marie - Josephine - ° Brugge 09.03.1808 - x Izegem 04.08.1828 met LOUIS GILLES (° 25.08.1798). Er werd een bijzondere gunst gevraagd aan de koning daar deze jonge bruid de laatste was van de stam DE PELICHY - haar enige broer was seminarist - om haar familienaam aan deze van haar man toe te voegen om aldus deze oude adellijke naam te bewaren.

Deze gunst werd toegestaan. Voortaan heetten alle nazaten : GILLES de PELICHY.

2. Joseph - Antoine - ° Brugge 15.04.1809.  
Priester. Pionnier van het Izegems Katholiek onderwijs. Stichter van "Ave Maria" en van het Sint-Jozefscollege" dat naar de doopnaam van zijn stichter genoemd werd. Hij stierf te Izegem op 28.07.1882.

Deze Marie Josephine de PELICHY x Louis GILLES zijn de grondleggers geweest van het geslacht GILLES - de PELICHY waarvan de nazaten hier jaren op het BLAUWHUIS hebben gewoond en zowel voor kerk als voor gemeente hun degelijke medewerking moreel en financieel hebben laten blijken bij tal van zaken die voor de Izegemse bevolking ten goede kwamen.





## De Leopoldisten

Ant. Vandromme, Blauwhuisstr. 52. IZEGEM

**I**n het pas gestichte Koninkrijk België werd een vast leger op de been gebracht. Niet iedere Belg diende toen zijn dienstplicht te vervullen. Jaarlijks werden er gedurende een periode, in de verschillende gemeenten, jongelingen samengeroepen voor de LOTING.

Vooraf was het heel juist bepaald, hoeveel soldaten er van deze gemeente voor de nieuwe recrutering moesten opstappen (bv. 35).

In een draaitrommel werden dan kleine, korte buisjes gestopt, waarin briefjes met een nummer op, opgerold zaten. Het laagste nummer dat in aanmerking kwam werd bekend gemaakt (bv. 15). Daarna kon de "loting" om beurten beginnen. Wie ONDER het laagst opgegeven nummer een nummer trok, was vrij van legerdienst. (In ons geval : 14, 13, 12 ...)

Wie een nummer trok, hoger dan het *laagste nummer + het aantal toegewezen soldaten* (in ons geval :  $15 + 35 = 50$ ) was ook uit het lot en was dus ook eveneens vrij van dienst (bv. 51, 52, 53 ...)

Nu kon het best gebeuren dat, bij de lotelingen die "in het lot vielen" er één of meer waren, die niet geschikt waren voor het leger. Een kreupele, een blinde of een slecht ziende, e.a. werden voor legerdienst niet aanvaard. Dan werden deze soldaten vervangen door de eerste nummers die volgden op het hoogste nummer (in ons geval door : 51, 52, 53 ...)

Na de loting werd er wel gedronken. Bij de VRIJGESTELDEN, zij die UIT het lot vielen, dronken van vreugde. Bij de DIENSTPLICHTIGEN, zij die IN het lot vielen, dronken ook, uit verdriet, uit bitterheid, of gewoon "zo maar" omdat het nu eenmaal zo gebruikelijk was.

Vechtpartijen bleven op die avonden niet lang uit en de nachtrust werd ook meer-malen gestoord door dronken naar huis kerende lotelingen die bij die gelegenheid wel een toontje hoger zongen dan het gewoon gebruikelijk was.



Dronken vrijgestelden werden vaak nog meerdere malen getrakteerd door een "BLOEDHOND" (°) tot ze in hun dronkenschap een brief tekenden om op te trekken in plaats van een rijkemanszoon, waarvoor vader graag 1.600,-fr. neer zou tellen om toch maar iemand te vinden die de plaats van zoon-lief in het leger zou innemen. De lieve centen waren zeer aantrekkelijk. De ontwaking en vooral het nuchter worden was in veel gevallen een veel diepere ontgoocheling.

Soldaat zijn, in die tijd, was voor velen een rijke ervaring.

Veelal betekende het een intellectuele verrijking. Ze leerden er een weinig Frans bij en leerden ook zelfstandiger optreden.

Na twee, drie of vier jaar soldatenleven, vonden deze oud-gedienden het best zich na hun gedane dienstitijd te verenigen in een bond van "GEWEZEN SOLDATEN VAN HET BELGISCH LEGER".

Onze eerste Koning heette LEOPOLD I (1831-1865) en daarna zijn zoon LEOPOLD II (1865-1909). Daarom werden deze gewezen soldaten "LEOPOLDISTEN" geheten. Ter herkenning droegen ze een donkerblauwe, rechte kepi met een vervlakte vaste klep. Vooraan boven die klep liep een dubbel touw in gouddraad waarmee de kepi onder de kin kon vastgehouden worden. Twee gouden gallons liepen horizontaal rond de kepi, bij gegradeerden van de vereniging waren er drie of vier. Links en rechts liep er één deel gallon opwaarts bij de gewone lieden. Bij de gegradeerden steeg het aantal naar gelang hun rang. Bovenaan zat een met goudgallon omkranste cocarde waarop een gekroonde II in gouddraad te zien was, die door twee naar elkaar toegewende letters L, geflankeerd was. Bovenop de kepi was een versierd kruis merkbaar in doorlopende goudgallon.

Bij samenkomsten, bij openbaar vertoon, in stoeten en bij feesten werd de kepi steeds gedragen.

Na W.O.I was de vereniging nog niet teloor gegaan. Een steeds ouder wordend bestuur en een gemis aan juist gekozen elementen hebben deze vereniging laten leegbloeden.

#### Hierbij enkele namen van de LEOPOLDISTEN uit 1910

9. DEBLAUWE Charles - 11. WULLAERT - 14. DEVOS Adolf - 15. VANKESBEECK Frans, politiecommissaris - 16. d'ARTOIS Henri, Luitenant-schatbewaarder - 17. CLEMENT Valeer, Bestuurslid - 18. HUYGHE Frans, Kapitein-Ondervoorzitter - 19. VERHAEGHE Jules, Kommandant-Voorzitter - 20. D'HONDT Leander, Kapitein-Bestuurs-



lid - 21. DESCHRYVERE Pierre - 22. PIETERS Eugeen - 23. VANDOMMELE Odile, Luitenant-Bestuurslid - 24. HUYSENTRUYT - 33. VANSTEENKISTE Emiel - 44. BOURGEOIS-WYCKHUYSE August - 51. BOLLEBART - 52. OLIVIER August - 60. WERBROUCK - 62. SCHELDEMAN - 67. VANNESTE Jules, Onder-Commissaris - 68. VANDERWALLE Raphaël - 72. LINSEELE Justin.

GRAAG ZAGEN WE DIE LIJST AANGEVULD MET DE ONTBREKENDE NAMEN.

Wie inlichtingen kan bezorgen kan nummer en naam opgeven :

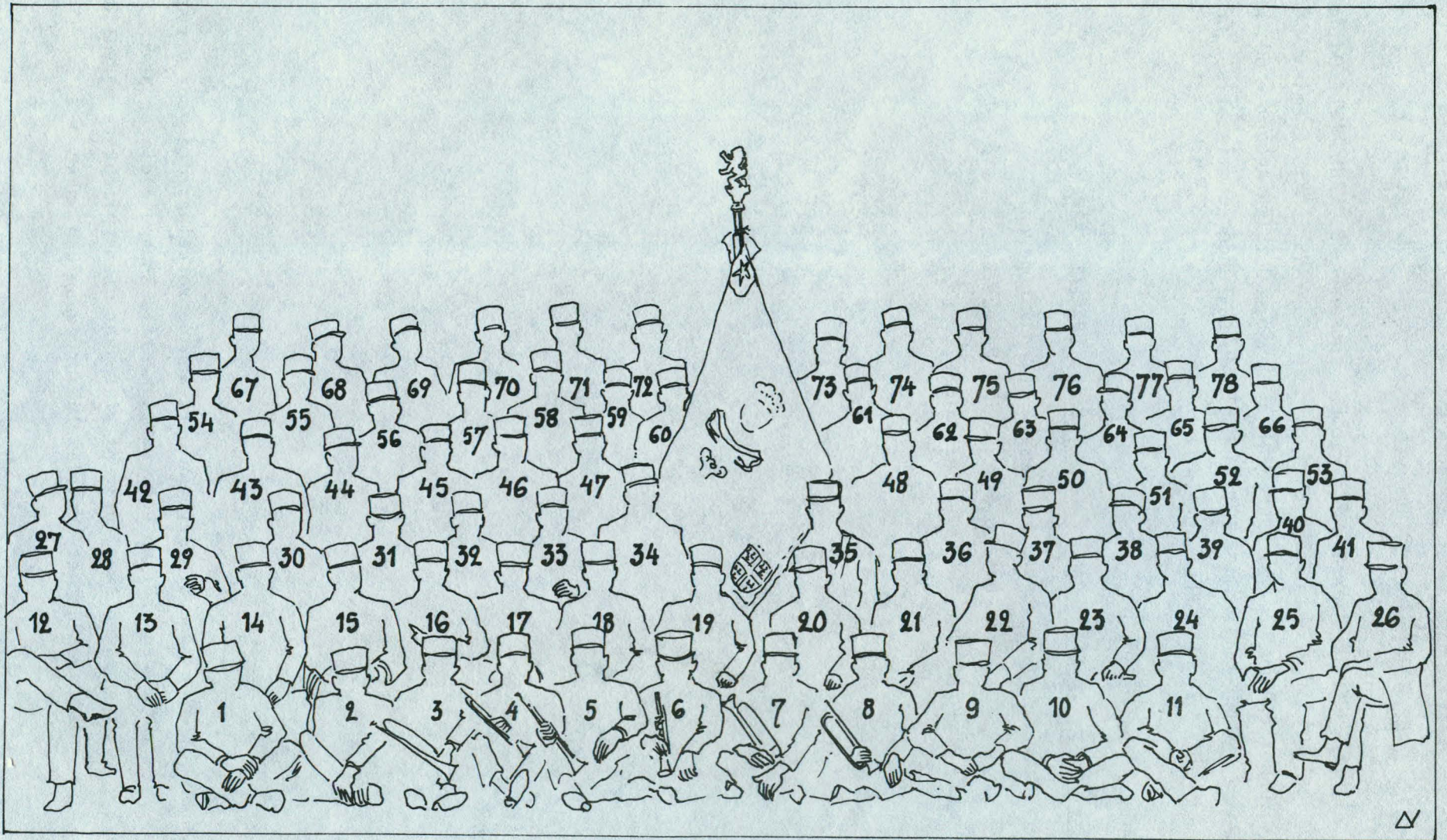
- ofwel op het Stadhuis, bureel 6 bij André Demeurisse,
- ofwel bij A. Vandromme, Blauwhuisstraat 52.



---

° BLOEDHOND : Was de naam die gegeven werd aan de ronselaar die voor vervangers moest zorgen voor de rijke fils-à-papa's die er sterk tegenop zagen twee, drie of vier jaar dienstplicht te vervullen als papa dat met een sommetje ongedaan kon maken.







# ± 1910 - DE IZEGEMSE LEOPOLDISTEN

*"Leopoldisten waren de gewezen soldaten die onder Leopold I (van 1831 tot 1865) of onder Leopold II (van 1865 tot 1909) gediend hadden. De foto werd genomen voor "Het Garenhuis" op de Grote Markt.*

*Archief "Ten Mandere"*







Wanneer we de Kachtemse kadastrale kaart van P.C. Popp ter hand nemen en zoeken naar de MEESEGHEMMOLEN dan blijft dit zoeken zonder resultaat.

Wel vinden we het MEESEGHEMGOED (*Cfr. T.M. nr. 6 - II/3 p. 28 e.v.*)

In Sectie B nrs. 164, 165a, 165b en 166a vormen samen de volledige rechterhoek van het samenlopen van de Roeselaarsestraat met de Beverensestraat. Dit stuk grond heeft wel zijn landelijk karakter bewaard maar het is eigenlijk niet meer zoals het er vroeger uitzag.

De molen (166a) en het molenhuis (164, 165a en 165b) moeten vroeger toebehoord hebben aan Clement Verlinde en zijn huisvrouw Alexandrine Lietaert die het in hun tijd gekocht hadden en waarvan akte gepasseerd was voor Burgemeester en Schepenen te Roeselare in datum van 25 mei 1742.

Wanneer de molen op Sint-Tillodag, zijnde 7 januari, in het jaar 1833 voor notaris Angillis te Rumbeke verkocht wordt, is hij op dat moment eigendom van Anna Ghekiere, Wwe. van Franciscus - Josephus Cauwe, en wordt hij door koop eigendom van Pieter Dejaegher, landbouwer en Catherina Loosvelde, jonge dochter, beiden van Koekelare.

Bij de verkoop van de prinselijke goederen in "DE GROTEN HERT" alhier door notaris Gellinck Joseph van Izegem, ten gunste van de prinselijke familie d'Arenberg, wordt er nergens gesproken over de Meeseghemolen, gezien deze niet tot het Meeseghemgoed behoorde dat wel eigendom van de prinselijke familie was.

Vóór P.C. Popp zijn kadastrale kaart opmaakte, stond er op het terrein 166a een molen die niet tot het Meeseghemgoed behoorde. Dit wordt zeer duidelijk gezegd bij de verkoopsnota's van koop 181 (zijnde perceel 187a van de Popp-kaart) waar we kunnen lezen : "Eene partije zaayland genaemd DEN MEULENKOUTER. Deze paalde aan de westkant van de Meulendam van den MEESEGHEMMOLEN" die echter niet tot het domein behoorde.

Toch moet de molen, na de dood van Clement Verlinde en diens huisvrouw aan de Arenbergs verkocht geweest zijn, gezien er sprake is dat er een prysie en een jaarlijks erkenningsgeld aan Mevr. Louise d'Arenberg, wonende te Brussel, uitbetaald moet worden.

Wanneer de MEESEGHEMMOLEN voorgoed uit het Kachtemse landschap verdween en om welke reden dat gebeurde, is ons heden nog niet bekend. Het woonhuis (later tweewoonst) heeft heel wat langer dan de molen stand kunnen houden.



## NOTARIELE AKT BETREFFENDE DE "MEESEGHEMOLEN"

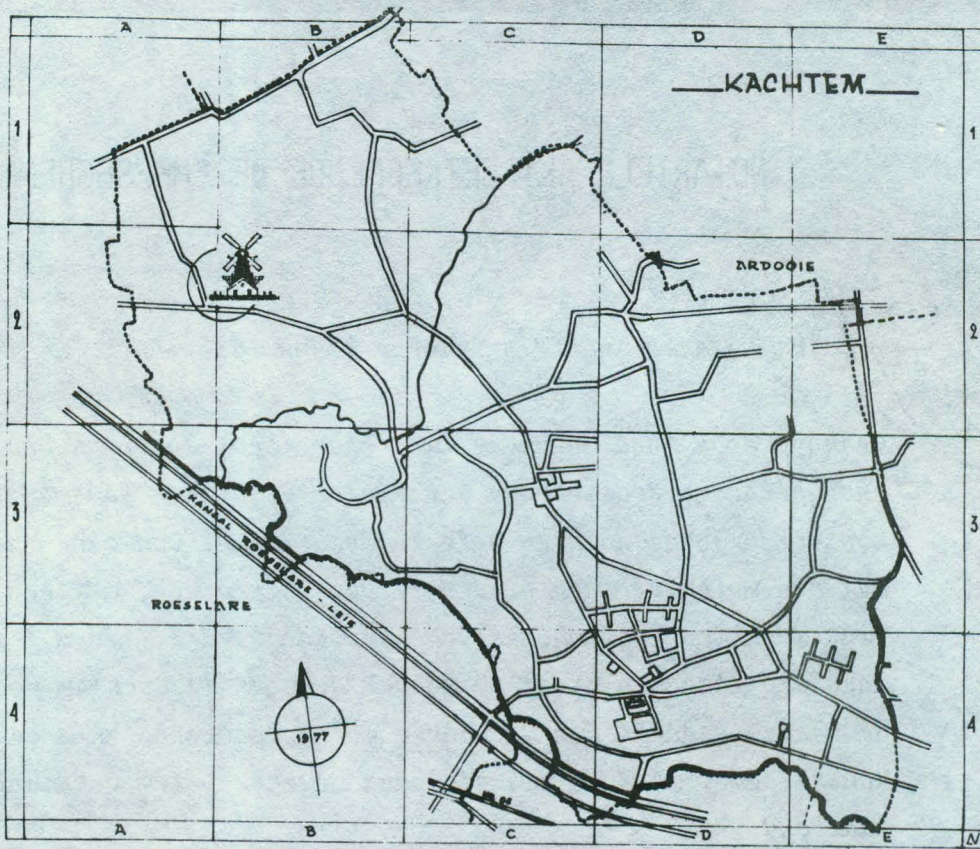
*A*kt Notaris Angillis Rumbekke 7 jan 1833.

Verkoop door Anna Ghekiere Wwe. Franciscus-Josephus Cauwe brouwerige en eygenaeres Rousselaere aen Pieter Dejaegher lansman en Catherina Loosvelde jonge dochter alle te Coquelaere, van eenen koorwindmolen met den molenwal waer op den zelven is staende, met een woonhuys van twee woonsten logting, erfve en voordere edifitien met eene partie zaeyleland t'zaemen groot 49 roeden gelegen te Cachtem noord-west van de kerke, genaemt den Meeseghem molen, paelende zuid de straete naer Rousselaere, west de straete naer Beveren, item verschillige partien zaailand...

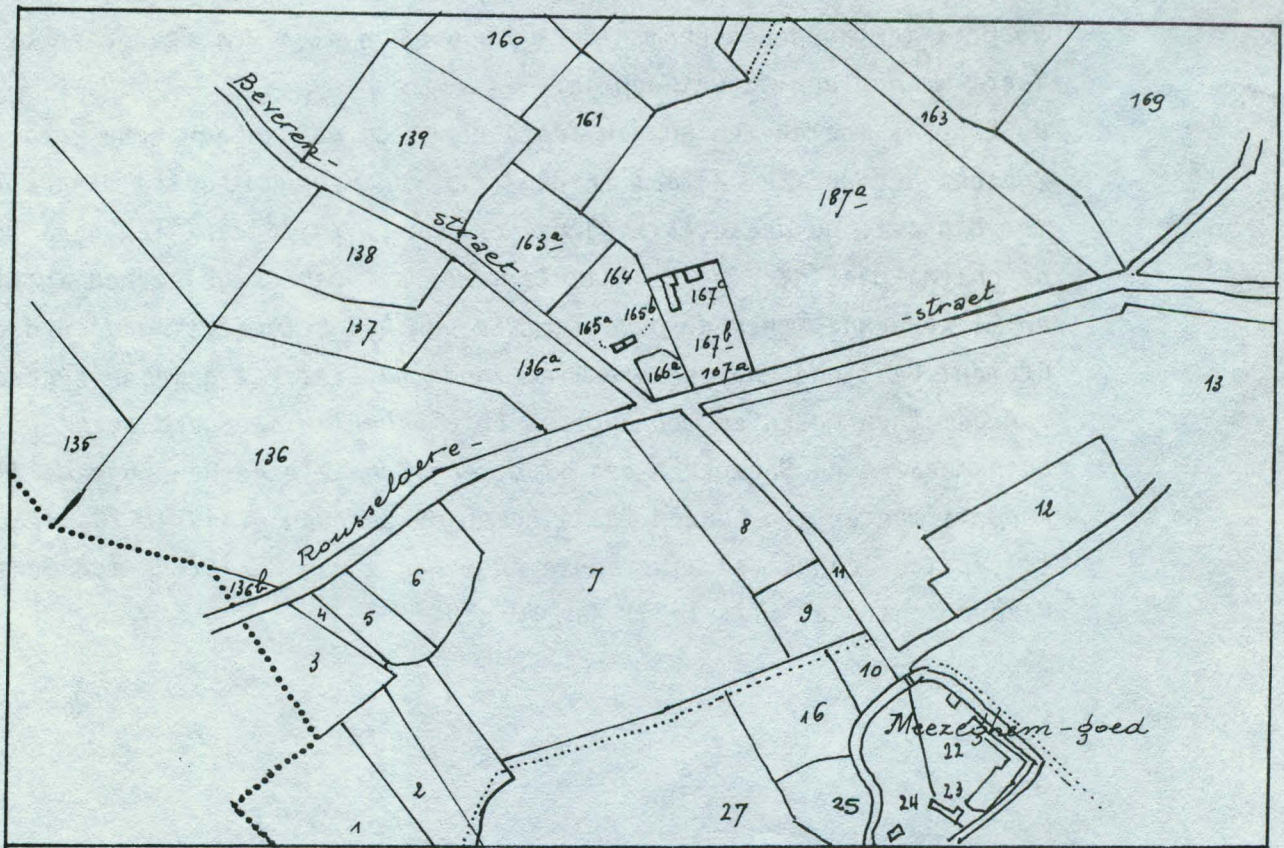
niets uitgenomen tenzy de prysie van de draeyende en roerende werken zich in den molen bevindende, dewelke zal aenveerd worden door de koopers ten hunnen aenkomen door mannen hun dies verstaende en betaelt worden aen de verkoopige.

De koopers moeten ten hunnen laste nemen en aenveerden eene jaerlyksche recognitie of last in profitte van Mevrouw Louise d'Arenberg tot Brussel, nu desselfs erfgenaemen van 21 fr 76 cent 's jaers zynde chiens-prestatie of grondrente wanof de verkoopige geenen tytel en is kennende tenzy de bekentenisse van het zelve last gedaen door Clement Verlinde en syne vrouw Alexandrine Lietaert gewesen eygenaer van gemelden molen en woonhuys by akte erkentenisse gepasseert voor Burgemeester en Schepenen der stede van Rousselaere den 25 mey 1742. Koopers moeten ten hunnen laste nemen de som van 6.349 fr 20, wesende 't capitael eender eeuwige rente in profyte van Chs Piers tot Gent. Verkoop gesloten mits 1.251 fr. 70 cent.





De plaats van de MEESEGHEMMOLEN in Kachtem.



Detailkaart van de plaats. (naar P.C. POPP)



# Rethorieke gilden

ANTOON VANDROMME «Ter Berk» Blauwhuisstraat 54 Izegem

In de rijk gevulde bibliotheek van E.H. J. Geldhof te Meetkerke, viel uit pak 109 me een krantenknipsel in de hand uit "De Gazette van Iseghem" van 29 juni 1913. Het uittreksel droeg als titel "Een bladje (sic) uit de Iseghemsche geschiedenis". Het ging over oude rethorieke gilden binnen onze eigen muren en over groeperingen die met hetzelfde taalideaal begaan waren. Zo sluit het bijzonder goed aan bij enkele van de vroeger verschenen artikels van T.M.; nr. 33 (XII/2 p. 3 e.v.) en nr. 38 (XIV/1 p. 3 e.v.). De twee vermelde artikels handelden tamelijk uitvoerig over de rethorieke gilde van "d'Overwinders in Eendrachtigheid". (1718). Hier volgt de tekst van het krantenartikel :

" Over eenige dagen lazen wij in het jaarboek van het *Dauids fonds*, dat deze vlaamsche maatschappij 11.054 leden telt, waarvan 3.318 in de provincie Antwerpen, 2.065 in Brabant, 94 in Henegouwen, 1.014 in Limburg, 148 in Luik-Namen, 3.280 in Oost-Vlaanderen en 1.073 in onze provincie.

Te Iseghem wierd er nooit eene afdeeling van het *Dauids fonds* gesticht.

Over meer dan 100 jaren bestond er in de Confrerie van 't H. Sakrament eene letterkundige afdeeling, waar nu en dan dichtjes of prozastukjes door de kunstminnende leden opgesteld, gelezen of voorgedragen wierden. Onder deze zijn er verschillende bewaard gebleven en in de archieven met zorg geschikt geweest door M. Frederik Declercq, die over eenige jaren bij vergaderingen of feestgelegenheden eenige fragmenten voorlas.

In de jaren 1840 bestond er eene Rhetorika-Maatschappij, die haren zetel had in *Rozendale*, Brugstraat, nu geheel vernieuwd en hersteld door den eigenaar, M. Gustaf Rosseel, Schepene dezer stad. Zij was dan bewoond door Albert Demaeght, die later bestuurder wierd der Stadsfanfaren. Maakten onder andere deel van het bestuur : M.M. Edouard Dierick, Richard Devos, Jacques Alleman-D'Artois en Florentijn Blondeel, die het eenigste nog overlevende lid is.

Na de verdwijning van de Rhetorica, ontstond er in den schoot der maatschap-



pij van Onderlingen Bijstand "*De Broederliefde*" een letterkundig genootschap, de letter A genoemd, waar onder ander deel van mieken : M.M. Frans en Emiel Gheysens, Aloïs Verhamme, Emiel Neiryndck-Holvoet, Jules Demeester, Richard Devos, enz.

Die maatschappij had eene boekenkas die zij ter beschikking stelde van de leder der "*Broederliefde*". Zij hield hare zitting in de *Trompette* tot op het einde der jaren 1870, wanneer zij ook ophield te bestaan.

Rond het jaar 1876 wierd een Katholieke Kring ingericht, die zijnen zetel hield in den *Grooten Hert*, Marktstraat, en van daar, rond 1890, overgebracht wierd in een nieuw lokaal gebouwd door Emile Laridon-Van Pouillie, Nieuwstraat.

Korts daarna kwam er eene spelersgilde tot stand, met name "*Deugd in Vreugd*" bestierd door Dr. Gits, die vertooningen gaf in de bovenzaal van den *Katholieken Kring*.

Door het toedoen van zaliger Eerw. Heer Baes, toenmaligen bestierder van St.-Josephsgesticht, wierd er ook een *sprekersbond* gevormd waar er nu en dan voordrachten gegeven wierden door de leden. Onder andere gaf E.H. Baes eene verhandeling over den naam en den oorsprong van Iseghem en de vlaamsche familienamen, die destijds in de *Gazette van Iseghem* verscheen.

Beide gilden hebben slechts eenige jaren bestaan, de Katholieke Kring zelve is sedert ook geheel uitgestorven.

Eenige kunstminnende inwoners der stad hebben over korte jaren de "*Rodenbachsvrienden*" gesticht, waar voordrachten, liederavonden en kunstconcerten gegeven worden. Verleden jaar opende die maatschappij, ter gelegenheid van Iseghem-Kermis, eene tentoonstelling van schilderijen en lichtbeelden die met veel belangstelling bezocht wierd. "



## Oproep

tot alle Izegemnaren  
die in het bezit zijn van een eigen EX LIBRIS.

---

Alle IZEGEMNAREN (door geboorte of verblijf) die ooit een EX-LIBRIS gehad hebben, zouden ons een groot genoegen doen met één of meerdere exemplaren aan *Ten Mandere* over te maken.

Graag zouden we een verzameling aanleggen van alle EX-LIBRISSEN die op heden of ooit vroeger het boekenbezit van een onzer stadsgenoten sierde.

Bij de start staan we niet met ledige handen. Reeds zijn een aantal ex-libris-  
sen in onze handen. Gaarne geven we U daarvan de alfabetische lijst :

- |                    |                       |
|--------------------|-----------------------|
| - Boucherie Gerard | - Dufort Rafaël       |
| - Bourgeois Luc    | - Nuyttens Marcel     |
| - Castelein Achiel | - Parret Wilfried     |
| - Degezelle Lucien | - Strobbe Gabriël     |
| - Delaey Leo       | - Strobbe Gerard      |
| - Demoen Renaat    | - Vandoorne Agnes     |
| - Demuyck Staf     | - Vandromme Antoon    |
| - Deraedt Emiel    | - Vanfleteren Georges |

Graag zouden we deze reeks nog uitbreiden. Help ons !

Zend uw EX-LIBRISSEN aan het adres :

Antoon Vandromme  
Blauwhuisstraat 52  
8700 IZEGEM



# Kruisprocessie te Emelgem

Hendrik Priem, Henri Durantstr. 8700 IZEGE



De landelijke gilden te Emelgem (de Landelijke Gilde, K.V.L.V. en de K.L.J.) organiseerden op dinsdag 26 mei 1981 voor het eerst sedert jaren weer een kruisdagenprocessie : een initiatief waarop de Emelgemse geestelijkheid positief reageerde.

## OORSPRONG

De processie der Kruisdagen is van Franse oorsprong en dateert uit de vijfde eeuw. Aanleiding voor deze gewoonte waren de rampen, die in 469 het Franse *Vienne* teisterden : plagen en ook brand. De ene bron vermeld dat de katedraal van Vienne dreigde af te branden (1), de andere dat de katedraal afbrandde en de stad met totale verwoesting bedreigde (2).

Bisschop Mamertus besloot een boeteprocessie te houden op de drie dagen voor O.-H.-Hemelvaart om dergelijke rampen door smeekbeden af te wenden. Door een verordening van het concilie van Orleans (511) werd dit gebruik in Gallië voorgeschreven en in 816 werd dit gebruik door Leo III tot de gehele kerk uitgebreid (2).

De naam Kruisdagen zou afkomstig zijn van de gewoonte dat in de processie voorop een priester met een kruis in de hand liep.

In de Middeleeuwen volgde men die bidprocessies veelal barvoets. Keizer Karel de Grote (1500-1557) en de H. Elisabeth van Hongarije (1207-1231) zouden de gelovigen daarvan een stichtend voorbeeld gegeven hebben (1).

## DRAAD OPGERAAPT

In Emelgem werd met deze gewoonte weer aangeknoopt, maar het gebruik van vroeger werd slechts gedeeltelijk weer opgeraapt. Vroeger ging die processie uit op maandag, dinsdag en woensdag, in de vroege uren. Dit jaar gebeurde dit enkel op dinsdagavond. Daarnaast vond in Emelgem ook nog een dierenzegening plaats, wat niet de gewoonte was.

In vroeger dagen begon en eindigde deze kruisprocessie in de parochiekerk en na het binnenlopen van de menigte werd de godsdienstige plechtigheid dan afgesloten met een eucharistieviering. Deze nieuwe versie van de Kruisprocessie te Emelgem vertrok dit jaar aan "Stormeskruis" in de Haai- panderstraat en ging tot aan de hoeve Busschaert in de Doelstraat, waar dan ter plaatse voor de aanwezigen een eucharistieviering doorging.

(1) *Het volksmisboek en vesperale, Abdij Affligem, Hekelgem, 8ste uitgave 1946, p.669.*

(2) *Mis- en Vesperboek, Brepols, Turnhout, 1952, p.577.*



Directeur: Prof. Dr. K. DE CLERCK

## HISTORISCHE ONDERWIJSCOLLECTIE

Het "Centrum voor de Studie van de Historische Pedagogiek" (Directeur: Prof. Dr. K. De Clerck), verbonden aan de R.U.G. en gevestigd aan de Baertsoenkaai 3 te Gent, spant zich sinds geruime tijd in om een HISTORISCHE ONDERWIJSCOLLECTIE aan te leggen, met de bedoeling te komen tot een permanente tentoonstelling.

Iedereen heeft ooit met de school te maken gehad: de kleuterschool, de lagere school, de middelbare school, de technische school, de beroepsschool, de school voor hoger onderwijs of de universiteit.

In de loop der jaren hebben al die scholen sterke veranderingen ondergaan. Het meubilair, het didactisch materiaal, de leerboeken, de schriften, enz. zijn geleidelijk geëvolueerd. Men kan er o.m. uit afleiden wat in het verleden allemaal is geprobeerd om het onderwijs beter en effectiever te maken.

Hetgeen tot nog toe te Gent in de HISTORISCHE ONDERWIJSCOLLECTIE is bijeengebracht, heeft niet enkel tot doel visuele informatie te verschaffen aan studenten van normaalscholen en pedagogische faculteiten, maar wil ook ten dienste staan van belangstellenden in de ruimste zin. Het zal mettertijd gelegenheid bieden tot het bestuderen van oude onderwijssystemen en het vergelijken van opvoedkundige denkbeelden uit heden en verleden.

Inmiddels poogt het "Centrum voor de Studie van de Historische Pedagogiek" de verzameling voortdurend uit te breiden door middel van aankopen en het aanvaarden van schenkingen. Wie ertoe wil bijdragen aldus een stuk cultuurgoed te behouden en te bewaren, kan zich schriftelijk (via Baertsoenkaai 3, 9000 Gent) of telefonisch (via 091/24.02.24) in verbinding stellen met Prof. Dr. K. De Clerck.



# "De Kerels"

## vierden hun honderdjarig bestaan.

Antoon Vandromme, Blauwhuisstr. 52. 8700 IZEGEM.

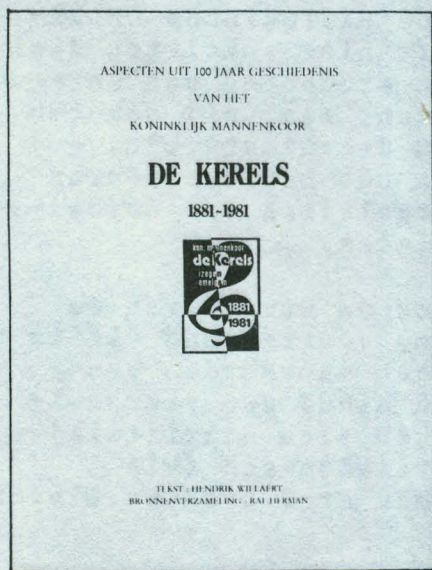
Op 27 mei 1981 zetten "DE KERELS" de viering in, die gepland was rond het EEUWFEST van hun bestaan. Dit feest kende diverse festiviteiten met na de plechtige mis in de Sint-Pieterskerk, een academische zitting en de opening van een tentoonstelling over 100 jaar Kerelsleven.

Onder de vele sprekers die in de zaal van het Sint-Vincentiusklooster aan het woord kwamen, valt onder meer de heer Hendrik Willaert te noemen - medewerker aan Ten Mandere - die bij deze gelegenheid zijn werk voorstelde, getiteld :

### "ASPECTEN UIT 100 JAAR GESCHIEDENIS VAN HET KONINKLIJK MANNENKOOR DE KERELS"

Uit de zeer uitvoerige en chronologische archiefverzameling van 100-jaar Kerels-geschiedenis bijeengezocht door de heer Raf Herman, heeft de auteur geput om daaruit verschillende aspecten, sociologisch en musicologisch te benaderen en daarmee een boeiend overzicht te schetsen van 100 jaar wel en wee van "DE KERELS".

Bij het verschijnen van dit boek is de geschiedkundige bibliotheek weer een belangrijk document rijker en voor de vele liefhebbers van streekboeken zal de aankoop ervan zeker een onbetwistbare aanwinst betekenen in hun reeds rijk gevulde boekenkast.



Gegevens : - Formaat : 25,5 cm. x 18,5 cm.

- Aantal bladzijden : 143

- Auteur : Hendrik WILLAERT, Lic. Kunstgeschiedenis

- Druk : J. Vanoverbeke, Vichte

- Illustrate w/zw : 67  
kleur : 4

- Stofomslag : chromecote met 4 kleuren-  
opdruk van het huidige Kon.  
mannenkoor DE KERELS

- Prijs : genaaid : 350,-fr.  
gebonden : 500,-fr.

- Te bekomen door overschrijving op P.R.  
712-0701841-32 van het Kon.Mannenkoor  
"DE KERELS", Peter Benoitstraat 10 -  
8700 Izegem.

Verkleining van de binnen-titel-  
pagina van het nieuwe boek.





## Kaarten

Antonius Sanderus / 1641 / Centrum van Izegem / 50 fr.

François De Bal / 1746 / Centrum van Izegem / 50 fr.

## Boeken

Ten Mandere Nr. 31 Notitieboekskes van J. B. Vande Walle  
Izegemse kroniek 18<sup>e</sup> en 19<sup>e</sup> eeuw / 100 fr.Ten Mandere Nr. 52 Gedenkboek 125 jaar Kongegratie te Izegem  
Extranummer, 151 blz. / 250 fr.Ten Mandere / Negen eeuwen Izegem.  
16 oude gezichten van stad + tabel met de historische data voor  
plaatselijke geschiedenis. / 250 fr.

Roger Bekaert Izegem in de Franse Tijd / 250 fr.

Jan Vandromme De 14de- en 15de-eeuwse oorkonden  
van de Sint-Tillokerk in Izegem  
Kritische tekstuitgave - De oorkondentaal / 300 fr.Marc Vercruysee Ten Mandere Nr. 56 / Latijnse keuren in verband met de  
middeleeuwse geschiedenis van Izegem / 150 fr.

## Jaargangen

Jaargang I	1961	nrs. 1-2-3	uitgeput	Jaargang XI	1971	29-30-31	uitgeput
Jaargang II	1962	4-5-6	uitgeput	Jaargang XII	1972	32-33-34	uitgeput
Jaargang III	1963	7-8	uitgeput	Jaargang XIII	1973	35-36-37	uitgeput
Jaargang IV	1964	9-10	uitgeput	Jaargang XIV	1974	38-39-40	uitgeput
Jaargang V	1965	11-12-13	uitgeput	Jaargang XV	1975	41-42-43	300 fr.
Jaargang VI	1966	14-15-16	uitgeput	Jaargang XVI	1976	44-45-46	300 fr.
Jaargang VII	1967	17-18-19	300 fr.	Jaargang XVII	1977	47-48-49	300 fr.
Jaargang VIII	1968	20-21-22	300 fr.	Jaargang XVIII	1978	50-51-52	300 fr.
Jaargang IX	1969	23-24-25	uitgeput	Jaargang XIX	1979	53-54-55	300 fr.
Jaargang X	1970	26-27-28	uitgeput	Jaargang XX	1980	56-57	
				Losse nummers			100 fr.

Enkele losse nummers zijn nog in voorraad:

(nrs. 4 - 7 - 15 - 24 - 26 - 30 - 31 - 34 - 35 - 37 - 38 - 40).

Deze oude jaargangen kunnen besteld worden bij de Archivaris  
stadhuis, Korenmarkt 9, bureau nr. 6

Wanneer u het nodige bedrag stort op de hieronder vermelde rekening

(+ vermelding van de gewenste jaargang(en)), worden ze u met de post toegezonden.

## Al deze werken kunnen besteld worden

ofwel door storting op Prk. 712-0700260-03 van de Heemkundige Kring „Ten Mandere”, Izegem  
ofwel bij de penningmeester, de Heer Alberic Deprez,  
Ommegangstraat 71/1, 8700 Izegem.Telkens wordt de opgegeven prijs verhoogd met 20 fr. voor de verzendingskosten.  
Vergeet ook de vermelding niet van de kaart of het boek dat u bij ons betaalt.